

Innst. 65 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Prop. 164 L (2015–2016)

Innstilling fra finanskomiteen om Lov om folke- registrering (folkeregisterloven)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Finansdepartementet legger frem forslag til ny lov om folkeregistrering. Loven skal erstatte lov 16. januar 1970 nr. 1 om folkeregistrering (folkeregisterloven).

Folkeregisteret er under modernisering, og forslaget innebærer en oppdatering og teknisk revisjon av regelverket for forvaltningen av registeret. I hovedsak er det tale om en videreføring av gjeldende rett, men forslaget inneholder også enkelte materielle endringer. Hovedformålet med lovforslaget er å gi regelverket en struktur og form som bedre speiler dagens krav til lovregulering av personregistre, og å legge til rette for en bedre fordeling av regler mellom lov og forskrift.

1.2 Bakgrunn for lovforslaget

1.2.1 Behovet for revisjon av folkeregisterloven

Folkeregisteret er samfunnets sentrale register over personer som er bosatt i landet eller som har en tilknytning til landet som gjør at de trenger et administrativt identifikasjonsnummer her. Folkeregisteret er én av syv nasjonale felleskomponenter for IT, og dermed en av de nasjonale byggeklossene for utvikling av offentlige IT-løsninger.

Lov om folkeregistrering (folkeregisterloven) 16. januar 1970 nr. 1 ble til i en tid hvor systemene for saksbehandling og registrering av personopplys-

ninger var helt andre enn de er i dag. Forvaltningsapparatet både i stat og kommune og bruken av opplysninger i offentlige registre har også gjennomgått store endringer de seneste tiår. Loven har ikke vært gjenstand for noen samlet gjennomgang siden vedtaket. Den fremstår i dag som lite tidsmessig og er moden for gjennomgang og revisjon.

Skattedirektoratet har igangsatt et program for modernisering av folkeregisteret. Programmets overordnede mål er å bidra til utvikling av kostnadseffektive folkeregistertjenester som leverer personopplysninger av høy kvalitet i tråd med samfunnets behov. Programmet skal blant annet se på folkeregisterets fremtidige rolle som sentralt personopplysningsregister, samhandling og datautveksling på tvers av etater og sektorer, registerets tekniske basis og utviklings- og driftsmessige forhold.

En revisjon av folkeregisterloven er en viktig del i det samlede arbeidet med å modernisere folkeregisteret, og utkastet til ny folkeregisterlov tar sikte på å legge til rette for og forberede overgangen til et modernisert folkeregister. Arbeidet med regelverket utføres parallelt med det øvrige moderniseringsarbeidet, og det kan bli nødvendig med senere endringer i regelverket som følge av valg av løsninger i programmet for modernisering av folkeregisteret.

1.2.2 Modernisering av folkeregisteret

I 2006 etablerte Finansdepartementet og daværende Fornyings- og administrasjonsdepartementet en arbeidsgruppe som ble gitt i mandat blant annet å kartlegge behov for data fra folkeregisteret, krav til innhold og kvalitet for slike data og formål for folkeregisteret. Gruppen skulle også se på samspill med andre registre, foreslå en datamodell for folkeregisteret og peke på eventuelle behov for endringer i regelverket. Arbeidsgruppen ble bredt sammensatt med

deltakere fra de store offentlige brukerne av personopplysninger og privat sektor. Gruppen leverte 15. juni 2007 rapporten «Utveksling av grunndata på personinformasjonsområdet» (Grunndatarapporten), hvor det ble fremmet forslag til forbedring av folkeregisteret, både om innhold, kvalitet, saksbehandling, tilgjengelighet, samspill, distribusjon og prising. Rapporten ble sendt på høring i 2008.

Skattedirektoratet etablerte i 2010 Program for modernisering av folkeregisteret. Programmet bygger videre på arbeidet som ble gjort i forbindelse med Grunndatarapporten. Programmet gjennomførte i 2011 en strategiprosess med 28 store og viktige brukere av folkeregisteret. Programmets strategirapport 4. november 2011 var produkt av en stor dugnad og involverte mange virksomheter og brukere av folkeregisteret. Strategirapporten inneholdt en rekke anbefalinger til Finansdepartementet, herunder at dagens lov om folkeregistrering revideres.

Programmet for modernisering av folkeregisteret leverte våren 2013 en forstudierapport til Finansdepartementet, med sikte på å etablere grunnlaget for en beslutning om modernisering av folkeregisteret. I forstudien redegjøres det for et nytt konsept for fremtidig folkeregistrering. Det anbefales at fremtidens folkeregister viderefører dagens basismodell, men med betydelig modernisert funksjonalitet, herunder at systemet må kunne håndtere mer omfattende samhandling med andre virksomheter. Forstudierapporten foreslår også at en ny teknisk løsning for folkeregistrering blir tilrettelagt for i fremtiden å kunne håndtere biometrisk knytning mellom identitet og fysisk person.

I statsbudsjettet for 2016 ble det bevilget penger til modernisering av folkeregisteret, jf. omtale i Prop. 1 S (2015–2016).

1.2.3 Høringen

Forslag til ny folkeregisterlov var på høring i perioden 27. mars til 26. juni 2015.

Høringsinstansene er gjennomgående positive til at loven revideres og moderniseres. For de konkrete synspunktene til høringsinstansene vises det til drøftingene i proposisjonen av de enkelte spørsmål forslaget reiser.

1.3 Nærmere om dagens folkeregisterlov

Folkeregisteret har en sentral rolle i den nasjonale ikt-infrastrukturen. God kvalitet på opplysningene i registeret er viktig for å oppnå målsettingen om økt digitalisering og effektivisering av offentlig sektor.

Dagens folkeregisterlov er relativt kort, og kan karakteriseres som en fullmaktslov. Sentrale bestemmelser står i den tilhørende forskrift om folkeregistrering 9. november 2007 nr. 1268 (folkeregisterforskriften).

Loven slår fast at det skal være ett folkeregister i Norge. Den regulerer hvilke personer som skal registreres i det sentrale folkeregisteret, og tildeling av fødselsnummer og d-nummer. Fødselsnummer tildeles i utgangspunktet personer som er født i Norge og personer som er eller har vært bosatt i Norge. D-nummer er et registreringsnummer som tildeles personer som ikke er fast bosatt i Norge, men som har en tilknytning til Norge som gjør at de trenger et administrativt identifikasjonsnummer her. D-nummer brukes i det vesentlige på samme måte som et norsk fødselsnummer. Folkeregisterloven skiller mellom den bosatte befolkningen (fødselsnummer) og ikke-bosatte personer (d-nummer). Blant annet har den bosatte befolkningen plikt til å melde ny adresse ved flytting.

Videre har folkeregisterloven bestemmelser om taushetsplikt og utlevering av opplysninger, og om sanksjoner for overtredelse av bestemmelsene i eller i medhold av loven. Den har også en særregel om bostedsregistrering av regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter m.fl.

Folkeregisterforskriften inneholder mer detaljerte regler om blant annet hvilke opplysninger som registreres om den enkelte, hvem som skal regnes som bosatt i Norge, hvor en person skal anses å ha sitt bosted og særregler for pendlere. Forskriften har også nærmere regler om taushetsplikt og utlevering av opplysninger.

I tillegg er det fastsatt enkelte regler i instruks, blant annet om dokumentasjon for å kunne registrere faktiske og rettslige forhold som finner sted i utlandet.

Overenskomst 1. november 2004 nr. 41 mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om folkeregistrering har regler om flytting mellom de nordiske land. Overenskomsten regulerer situasjonen for en person som er registrert som bosatt i ett av de nordiske land når vedkommende flytter eller har til hensikt å flytte til et annet nordisk land.

Innføring og endring av opplysninger i folkeregisteret skjer hovedsakelig på tre forskjellige måter. En stor mengde opplysninger blir lagt inn på grunnlag av overførte og innmeldte opplysninger fra andre offentlige etater og myndigheter. For eksempel meldes fødsler inn fra helsemyndighetene, og det er stor grad av utveksling av opplysninger mellom utlendingsmyndighetenes datasystem og folkeregisteret. Videre har en del registreringer sitt grunnlag i egenmelding fra den registrerte personen selv, for eksempel melding om ny adresse. Noen opplysninger og endringer legges også inn etter avgjørelse truffet av folkeregistermyndigheten.

De materielle reglene som danner grunnlaget for at en personopplysning eller et rettsforhold knyttet til en person kan registreres, følger i de fleste tilfeller av

andre lover enn folkeregisterloven. For eksempel fastsetter ekteskapslovens regler hva som skal til for at en person kan anses som gift, barneloven har regler om foreldreskap og foreldreansvar og utlendingsloven fastsetter blant annet når en person kan få opphold her etter reglene om asyl. Ved registrering av opplysninger som har sitt grunnlag i annet regelverk og meldes inn av annen myndighet, legger folkeregistermyndigheten til grunn det som meldes inn, med mindre det åpenbart er feil.

Folkeregistermyndigheten er som registermyndighet ansvarlig for selve innføringen i registeret og systematikken i registeret, og kan ikke i ethvert tilfelle kontrollere det underliggende rettsforhold til opplysningen som skal registreres. En del opplysninger registreres direkte på grunnlag av informasjonsutveksling med andre etater. For opplysninger som blir registrert manuelt av folkeregistermyndigheten, gjøres det i utgangspunktet en formalkontroll av det som meldes inn. Som eksempel kan nevnes registrering av avtale om foreldreansvar, jf. barneloven § 39. Registermyndigheten kontrollerer om de som har inngått avtalen er registrert som foreldre til barnet, og at avtalen er underskrevet og ikke beheftet med åpenbare feil. Folkeregistermyndigheten krever imidlertid i utgangspunktet ikke nærmere dokumentasjon for at de som melder inn avtalen faktisk er barnets rette foreldre etter barneloven.

Lovreglene for folkeregistreringen er utformet på denne bakgrunn, og kun der det særskilt fremgår av loven, tilligger det folkeregistermyndigheten å ta stilling til det materielle innholdet i en opplysning som skal registreres (for eksempel registrering av bosted og endring av navn).

Folkeregisteret omfatter i utgangspunktet norske forhold og endringer i personlige forhold som finner sted etter norsk rett. Når det gjelder registrering i folkeregisteret av rettslige og faktiske forhold som har funnet sted i utlandet, har folkeregistermyndigheten begrenset mulighet til å føre kontroll med riktigheten av de underliggende forhold. Personopplysninger til utlendinger som innvandrer til Norge eller får opphold her gjennom vedtak hos utlendingsmyndighetene, blir i utgangspunktet registrert i folkeregisteret i samsvar med det som legges til grunn av utlendingsforvaltningen. I visse tilfeller er det egne regler i særlovgivningen om hva som skal til for at et utenlandsk rettsforhold kan legges til grunn i Norge, som for eksempel lov 2. juni 1978 nr. 38 om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner. I henhold til loven tilligger det fylkesmannen å avgjøre om en utenlandsk skilsmisse eller separasjon gjelder her i riket.

1.4 Folkeregisterlovgivning i andre land

Se proposisjonens kapittel 4 om folkeregisterlovgivningen i andre land.

1.5 Lovtekniske spørsmål

1.5.1 Innledning

Formålet med revisjonen av folkeregisterloven er å gjøre folkeregisterregelverket oppdatert og mer tilgjengelig for brukerne. Det tas sikte på en mer hensiktsmessig struktur av regelverket, herunder en bedre fordeling av bestemmelser som bør stå i loven og bestemmelser som kan stå i forskrift. Videre er det behov for en klarere regulering spesielt av bestemmelsene om taushetsplikt og utlevering av opplysninger fra registeret. I tillegg er det nødvendig med en opprydding i foreldede og uaktuelle bestemmelser. Departementet legger til grunn at formålet best oppnås ved å vedta en ny lov, fremfor å gjøre endringer i eksisterende lov.

Det meste av revisjonen er av teknisk karakter, hvor gjeldende bestemmelser videreføres uten materielle endringer, men i en bedre strukturell og lovteknisk versjon. Samtidig innebærer revisjonen enkelte forslag av materiell karakter. Blant annet foreslås endringer i reglene for utlevering av opplysninger fra folkeregisteret og visse endringer i hvilke opplysninger som kan registreres om den enkelte.

1.5.2 Fordeling av regelverk mellom lov og forskrift

Folkeregisteret er statens sentrale register for registrering av personopplysninger om borgerne, og departementet mener de viktigste reglene om dette bør fremgå av loven. Den enkelte kan ikke velge om man vil være registrert i folkeregisteret eller ikke. Det tilsier at regler som sikrer forutberegnelighet og klarhet omkring registreringen og hva opplysningene kan brukes til, gis i lovs form. Det foreslås derfor at en god del av bestemmelsene som i dag står i forskrift, tas inn i selve loven. Flere høringsinstanser har uttalt seg positivt til dette.

Det gjelder for det første hvilke opplysninger som kan registreres om den enkelte. Dette bør fremgå klart av loven, se utkastets § 3-1. Videre foreslås å flytte til loven hovedreglene om når en person skal registreres i folkeregisteret som bosatt i Norge og hvor i Norge den enkelte skal være bostedsregistrert. Reglene om den enkeltes meldeplikter til folkeregisteret foreslås inntatt i loven. Hovedreglene om utlevering av opplysninger fra registeret står også i dag i loven, og dette videreføres og søkes klargjort i utkastet til ny lov. Videre inntas i lovutkastet hjemmelsgrunnlag for sperring av opplysninger i registeret, og hjemmel for utstedelse av registerutskrift og attester.

Det legges også opp til at enkelte regler som i dag følger av instruks og retningslinjer, fastsettes i forskrift. Dette gjelder blant annet reglene for registrering av faktiske og rettslige forhold som finner sted i utlandet.

1.5.3 Terminologi

Folkeregisteret, fødselsnummer og personnummer, og offentlige myndigheter og virksomheter er omtalt i proposisjonens punkt 1.5.3 om terminologi.

1.5.4 Forskriftshjemler

Gjeldende folkeregisterlov har en generell forskriftshjemmel til slutt i loven, som gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser til utfylling og gjennomføring av loven. Slike generelle fullmaktsbestemmelser brukes i mindre grad i nyere lovgivning. I stedet knyttes fullmaktsbestemmelser til de enkelte paragrafer. Departementet foreslår i tråd med dette å knytte lovens fullmakter konkret til de respektive materielle bestemmelser hvor det er behov for det. I lovutkastet er fullmaktene derfor gjennomgående plassert som siste ledd i vedkommende paragraf, og i noen tilfeller til slutt i kapitlet. På denne måten blir det tydeligere hva det kan gis forskrifter om. Dermed oppnås også en hensiktsmessig paragrafnummerering, slik at enkeltbestemmelser i en ny folkeregisterforskrift vil kunne samsvare med lovens.

Justis- og beredskapsdepartementet fremholder at de enkelte forskriftshjemplene, så langt det er mulig, må presiseres i lovforslaget, slik at det fremgår klarere hva det kan gis forskrifter om. Departementet har gjort enkelte justeringer i forskriftshjemplene for å imøtekomme dette.

1.5.5 Forholdet til andre lover

Se om forholdet til forvaltningsloven, offentleglova og personopplysningsloven i proposisjonens punkt 1.5.5.

1.6 Forslagets personvernmessige konsekvenser

I høringsnotatet ble det vist til at forslaget til ny folkeregisterlov i hovedsak er en teknisk revisjon av gjeldende regelverk, og derfor innebærer kun mindre endringer i allerede eksisterende behandling av personopplysninger. Samtidig ble det vist til forslag om enkelte bestemmelser som tar sikte på å styrke personvernet, blant annet forslag om formålsbestemmelse og klargjøring av reglene om taushetsplikt og utlevering av opplysninger.

Flere høringsinstanser har uttalt seg positivt til dette.

Justis- og beredskapsdepartementet har i sin høringsuttalelse fremholdt at det vil være klargjørende

å utpeke den aktuelle behandlingsansvarlige uttrykkelig i folkeregisterloven og eventuelt også presisere hva som ligger i behandlingsansvaret. Departementet foreslår som følge av dette å ta inn i lovteksten under § 1-3 at Skattedirektoratet er behandlingsansvarlig for registeret.

Datatilsynet har i sin høringsuttalelse gått igjen om de personvernprinsippene som blir berørt av forslaget, og kommet med enkelte merknader og innspill. Datatilsynet støtter forslaget om å innføre en formålsbestemmelse, og viser til at det er viktig utfra formålsbestemthetsprinsippet. Tilsynet viser videre til at forslaget til ny folkeregisterlov inneholder tiltak som er egnet til å ivareta retten til informasjon og innsyn på en god måte. Det gjelder særlig forslaget til ny formålsbestemmelse, rydding i taushetspliktsbestemmelser og forslaget til ordningen med at de registrerte enkelt kan få informasjon om hvem som har fått utlevert opplysninger. Tilsynet støtter derfor disse forslagene. Når det gjelder relevans, peker Datatilsynet på at det må gjøres et markant skille mellom bostedsadresse og kontaktadresse, og at de registrerte selv må kunne velge hvor og hvordan de skal kontaktes. Det skilles i dag mellom bostedsadresse og postadresse i folkeregisteret, og dette skillet vil bli videreført. I tillegg har borgere som ønsker å kommunisere digitalt med forvaltningen, mulighet for å registrere seg i det digitale kontakt- og reservasjonsregisteret som forvaltes av Difi. Tilsynet fremhever videre at registreiere har plikt til å sørge for at personopplysninger som registreres er korrekte og oppdaterte, og at den registrerte skal ha mulighet for å korrigere mangelfulle opplysninger. Skattedirektoratet er som behandlingsansvarlig for registeret opptatt av opplysningskvaliteten, og forslaget til ny lov inneholder også bestemmelser som skal bidra til å holde god kvalitet på den enkelte registrerte opplysning.

Datatilsynet deler imidlertid ikke Finansdepartementets vurdering av at det foreliggende forslaget til ny folkeregisterlov ikke har vesentlige personvernmessige konsekvenser, og skriver i sin høringsuttalelse:

«Vi mener at det foreliggende forslaget har personvernkonsekvenser særlig med hensyn til fare for feil og misbruk.

Fare for feil fordi registreier ikke påtar seg noe ansvar for å kontrollere opplysningene som kommer inn fra andre offentlige myndigheter, og i tillegg innfører et krav om sannsynlighetsovervekt for at meldinger om feil og mangler fra de registrerte selv skal føre til retting.

Fare for misbruk fordi det foreliggende forslaget innebærer at flere personopplysninger blir kategorisert som ikke-taushetsbelagt, og følgelig underlagt et mindre strengt regime hva gjelder utlevering. Kravet om begrunnet behov for opplysninger fra folkeregisteret foreslås videre fjernet. Dette betyr at enhver kan be om å få utlevert personopplysninger fra folkeregisteret for enhver bruk.»

Forslaget til ny folkeregisterlov er i hovedsak en teknisk revisjon og videreføring av gjeldende regelverk, med noen materielle endringer som tar sikte på blant annet å styrke den enkeltes personvern i forbindelse med behandlingen av opplysningene i registret. Det er gjort enkelte endringer i forslaget i forhold til høringsutkastet, blant annet etter innspill fra Datatilsynet. Departementet legger til grunn at forslaget samlet sett ikke har vesentlige personvernsmessige konsekvenser, og vil komme nærmere tilbake til de personvernsmessige konsekvensene som oppstår i tilknytning til de enkelte bestemmelsene.

1.7 Formålsbestemmelse

Folkeregisteret inneholder oversikt over hvilke personer som er bosatt i Norge og grunnleggende opplysninger om disse. I tillegg registreres opplysninger om andre personer med tilknytning til Norge, men som ikke regnes som bosatt. Departementet legger til grunn at en ny lov bør ha til formål å legge til rette for at registreringen av disse opplysningene er sikker og effektiv, og at kvaliteten på opplysningene er god. Departementet er enig med Datatilsynet i at også kvaliteten på opplysningene bør gjenspeiles i formålsbestemmelsen.

Videre bør lovens formål være å gi regler som sikrer tildeling av et unikt identifikasjonsnummer til hver registreringspliktig person. Samme identifikasjonsnummer skal ikke kunne tildeles flere personer. Det vil være en feil og i strid med systemet dersom en person tildeles flere identifikasjonsnumre.

Folkeregisteret er statens sentrale personopplysningsregister, og formålsbestemmelsen bør gjenspeile dette og synliggjøre registeret som navet for grunndata om personer. Samtidig bør bestemmelsen angi rammer for hva opplysningene skal kunne brukes til. Dagens folkeregisteropplysninger brukes først og fremst i forbindelse med administrative myndighetsoppgaver, forskning og statistikk. Noen høringsinstanser har anført at «administrative myndighetsoppgaver» er en uklar betegnelse, og departementet foreslår i stedet å si «myndighetsoppgaver og offentlig forvaltning». I dette ligger at opplysningene skal kunne benyttes i forbindelse med tradisjonell forvaltningsvirksomhet og myndighetsutøving, og i forbindelse med offentlig tjenesteyting. Folkeregisteret skal være statens sentrale register og kilde til personopplysninger om borgerne, og departementet legger til grunn at loven regulerer «bruk» av opplysningene (og ikke «gjenbruk», siden registeret eller folkeregistermyndigheten som sådan ikke gjør egen bruk av opplysningene).

Departementet foreslår at folkeregisteret også skal kunne brukes til å ivareta grunnleggende samfunnsbehov, og at dette bør fremgå av lovens formålsbestemmelse. I dag får private aktører utlevert

opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt, når det er nødvendig for å ivareta lovmessige rettigheter eller plikter. Hva som skal anses som et grunnleggende samfunnsbehov, må sees i lys av hva som til enhver tid er nødvendig for offentlige og private aktørers behov for å kunne ivareta offentlige pålegg eller lovmessige rettigheter. Innholdet i betegnelsen vil dermed kunne variere over tid. Typiske eksempler på hva som vil kunne omfattes er behovet for å få registrert opplysninger om en selv til bruk for andre offentlige myndigheter, og brukernes tilgang til oppdaterte og korrekte kontaktopplysninger. Behovet for identifikasjonsnummer for å foreta søk i offentlige registre, eller i forbindelse med bankers plikt til å registrere kunders identifikasjonsnummer ved etablering av kundeforhold, vil også anses som et grunnleggende samfunnsbehov. Det samme gjelder behovet for å kunne kontrollere personopplysninger for å sikre at falske identiteter ikke blir opprettet. Behov for opplysninger til rene markedsføringsformål vil falle utenfor betegnelsen, mens ajourhold av allerede opprettede personregistre vil være omfattet. Pressens bruk av folkeregisteret vil være omfattet, idet pressen har en viktig rolle når det gjelder å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn.

1.8 Registreringspliktige personer, identifikasjonsnummer

Departementet opprettholder i utgangspunktet forslaget fra høringsnotatet om utforming av bestemmelsene om hvem som skal registreres i folkeregisteret i § 2-1 og om identifikasjonsnummer i § 2-2. Departementet legger til grunn at det bør fremgå av loven hvordan identifikasjonsnummeret i hovedtrekk er bygget opp, og i hvilke tilfeller nummeret kan endres. Dette er den sentrale identifikatoren knyttet til den enkelte person, og bestemmelsene om fastsettingen og endring av nummeret bør derfor ha lovs rang. Dagens nummerserier for fødselsnummer og d-nummer har grunnet kapasitetshensyn begrenset levetid, og det pågår et utredningsarbeid om innføring av nytt identifikasjonsnummer. Eventuell innføring av nytt identifikasjonsnummer vil ligge noen år frem i tid, og kan medføre behov for endringer i folkeregisterlovens bestemmelse om identifikasjonsnummer.

1.9 Hvilke opplysninger som kan registreres

Departementet opprettholder forslaget om å fastsette i loven hvilke opplysninger som kan registreres om den enkelte person. Det foreslås at loven lister opp dette i hovedkategorier, mens registrering av underkategorier og merknader reguleres i forskrift. Høringsinstansene har gjennomgående støttet en slik struktur. Departementet legger til grunn at bestem-

melsen må utformes som en «kan»-bestemmelse, da ikke alle opplysningstyper er relevante for alle personer. Nødvendige definisjoner av de forskjellige opplysningstypene vil bli fastsatt i forskrift, jf. forslag til forskriftshjemmel til slutt i bestemmelsen.

Med utgangspunkt i høringsnotatet foreslås det at følgende opplysninger om en person skal kunne registreres i folkeregisteret: navn, fødselsdato, kjønn, adresse, fødested, statsborgerskap, foreldre, ektefelle/registrert partner, barn, sivilstand, foreldreansvar, adopsjon, familenummer, sametingets valgmannstall, vergemål, stadfestet fremtidsfullmakt, oppholdsstatus, utenlandsk identifikasjonsnummer, utlendingsmyndighetenes identifikasjonsnummer og dødsdato. I tillegg foreslås inntatt kontaktopplysninger for dødsbo, opplysning om samiske språk og registreringsstatus, jf. omtale under.

Registrering av følgende opplysninger foreslås ikke videreført i ny folkeregisterlov: yrke og arbeidsgiver samt medlemskap i Den norske kirke. Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot dette.

I henhold til forskriftshjemmelen i bestemmelsen, kan det fastsettes utfyllende regler, blant annet om hvilke undergrupper som omfattes av lovens hovedkategori. For eksempel vil «sivilstand» kunne omfatte ugift, gift, skilt, separert, enke, enkemann, registrert partner osv.

Departementet har i tillegg knyttet noen kommentarer til opplysningene kjønn, adresse, elektronisk kontaktinformasjon, kontaktopplysninger for dødsbo, fødested, sivilstand og registreringsstatus i proposisjonens punkt 9.4.

Se for øvrig om registrering av samiske språk og bruk av samiske skriftegn i punkt 9.5 i proposisjonen.

1.10 Grunnlaget for registrering av identitet

Kvaliteten på opplysningene i folkeregisteret er viktig, og spesielt gjelder dette identitetsopplysningene om den enkelte person som blir registrert. Nasjonalt ID-senter forklarer identitet slik på sine sider på Internett (www.nidsenter.no):

«Ordet identitet kommer fra det latinske ordet «idem», som betyr «den samme». Identitet kan sies å utgjøre summen av forskjellige opplysninger og særegenheter som tilsammen beskriver personen og skiller han fra andre.»

Identitet kan utdypes og forklares nærmere ut fra tre grupper med identitetslementer:

- Formell identitet blir etablert med tildeling av navn, fødselsdato og nasjonalitet.
- Biologisk identitet viser til vårt genetiske opphav og som blant annet tilkjennegis i utseendet vårt.

Formell og biologisk identitet endrer seg ikke med tiden.

- Sosiokulturell identitet gjengir elementer som kan endre seg gjennom livet, som utdanning, klasse- eller gruppetilhørighet, politisk tilknytning, språk, livsstil etc.

Det beste ville selvsagt være om man kunne ha fullstendig sikkerhet for at enhver registrert identitet i folkeregisteret er korrekt og unik. Det ville imidlertid være ressurskrevende å gjennomføre. I praksis vil det i noen tilfeller også være behov for å kunne registrere en person med et identifikasjonsnummer i Norge, uten at det fremstår som nødvendig å kreve personlig oppmøte og en fullstendig identitetskontroll først (for eksempel registrering av et utenlandsk styremedlem i et norsk aksjeselskap). Videre vil vi måtte registrere enkelte borgere fra andre land hvor det ikke kan utelukkes en viss usikkerhet om persons identitet.

Det arbeides i flere etater med å få en tryggere, mer effektiv og helhetlig id-forvaltning. Det foreligger blant annet forslag om å etablere en knytning mellom biometri som tas opp og registreres i andre sammenhenger, og registrering i folkeregisteret. I dag opptas det og registreres biometri i forbindelse med utstedelse av pass og i utlendingsforvaltningen, og det kan innhentes biometrisk personinformasjon i forbindelse med utstedelse av nasjonalt identitetskort når det kommer (jf. lov 5. juni 2015 nr. 39 om lov om nasjonalt identitetskort (ID-kortloven)).

Biometrien som opptas på justissiden, kontrolleres ikke for «unikhet». Bildene og fingeravtrykkene opptas i dag til ulike formål, og det gjøres ingen sammenligning på tvers av de ulike registrene. Det er derfor ikke mulig å finne ut av hvorvidt personen er registrert fra før i Norge. For å kunne gjøre en undersøkelse av om en person er «unik» i Norge, kreves det at biometrien som innhentes av utlendingsmyndighetene og av politiet ved passutstedelse, lagres på en slik måte at det er mulig å søke på tvers i databasene hvor biometrien lagres. Dersom det blir mulig å søke blant de bilder og fingeravtrykk som allerede er innhentet, vil det kunne etableres en knytning mellom den registrerte biometrien og folkeregisteret. Det er ikke nødvendig å lagre biometrien i folkeregisteret, kun opplysningen om at det aktuelle fødselsnummeret eller d-nummeret er «unikt» i Norge og «låst» til en person.

Ved utstedelse av nasjonale ID-kort åpnes det for biometriopptak av nye persongrupper. Det er i dag en del personer som ikke har mulighet til å dokumentere sin identitet i Norge, noe som er et problem. Dersom man tilbyr disse personene nasjonale ID-kort og foretar opptak av bilde og fingeravtrykk som sjekkes mot en nasjonal database, vil man få vite om vedkom-

mende er registrert som unik i Norge eller ikke. Fødselsnummeret eller d-nummeret vedkommende har fått i folkeregisteret, kan da knyttes til ID-kortet.

Risikoen ved å utstede dette kortet til for eksempel EØS-borgere, vil antakelig være liten og vil kunne gi mulighet for økt kontroll. En person som har fått avslag på søknad om asyl hos UDI, og som senere kommer inn til Norge som falsk EØS-borger, vil kunne oppdages dersom det stilles krav til at han skal ha et nasjonalt ID-kort. Kravet til denne type legitimasjon bør komme fra de tjenesteeiere som vedkommende har kontakt med i forbindelse med vurdering av rettigheter og plikter til vedkommende.

Med en slik knytning mellom biometriske opplysninger og folkeregisteret vil en identitet kunne registreres i folkeregisteret som unik. Folkeregisteret skal ikke inneholde biometriske data om den enkelte, men det vil fremgå av registeret om identiteten er unik i Norge, dvs. at det foreligger biometriske opplysninger om personen og at disse er sjekket for unikhets mot øvrige biometriregistreringer. Flere rettslige og tekniske forhold må utredes nærmere og avklares før det eventuelt kan etableres «unik» identitet i folkeregisteret, og det vil være et langsiktig prosjekt å fylle registeret med kvalifiserte opplysninger om unik identitet.

Brukerne av folkeregisteret må selv foreta en risikovurdering opp mot den tjenesten de tilbyr, deretter må de fastsette hvilke krav til sikkerhet for identitetskontroll som skal foreligge. Det bør være transparent og åpent for borgerne hvilket kontrollnivå som legges til grunn hos ulike offentlige myndigheter og virksomheter. Det kan være forskjellige krav til ulike tjenester. Det kan for eksempel være naturlig å tenke at det er lavere krav i forbindelse med innrapportering av skatteopplysninger enn ved innvilgelse av langvarige stønader eller statsborgerskap.

Departementet ser det som en viktig oppgave å øke sikkerheten om identiteten til personer som føres inn i det norske folkeregisteret. Selv om det primære må være å ha best mulig kontroll og sikkerhet før en person registreres inn i statens personopplysningsregister, legger departementet til grunn at det også i et modernisert register vil være behov for å registrere enkelte personer som det ikke kan kreves fullstendig identitetskontroll av. En ny folkeregisterlov bør derfor legge til rette for registrering som klargjør grunnlaget for innføringen av en identitet i registeret. Høringsinstansene er gjennomgående positive til dette, og forslaget vil bidra til å høyne kvaliteten på opplysningene i folkeregisteret. Dersom en person for eksempel blir registrert i folkeregisteret og tildelt et d-nummer, men uten at det er foretatt noen forsvarlig kontroll av vedkommendes identitet, så bør dette fremgå slik at brukerne av registeret kan ta sine nødvendige forholdsregler. Kanskje er det da nødvendig

at de krever en grundigere kontroll av hvem personen er før de legger folkeregisterets opplysninger til grunn.

I tillegg til norske borgere som er født i Norge og bor her fast, registreres det i dag i folkeregisteret en god del ikke-bosatte personer med en midlertidig eller løse tilknytning til landet. Generelt sett er utfordringene knyttet til identitet større for denne gruppen og for utenlandske borgere for øvrig enn for norske borgere som er født og oppvokst i Norge. Departementet legger imidlertid til grunn at muligheten for å registrere opplysning om identitetskontrollen bør være generell, og ikke begrenses til én eller noen persongrupper. Hensynet til likebehandling tilsier at reglene gjøres uavhengig av nasjonal tilhørighet eller andre kriterier.

Det legges opp til tre kategorier for synliggjøring av på hvilket grunnlag en identitet er registrert: unik identitet, kontrollert identitet og ikke-kontrollert identitet. Unik identitet innebærer at det foreligger biometriske data om personen og at disse er sjekket for unikhets. Kontrollert identitet skal innebære at identiteten er kontrollert etter nærmere fastsatte prosedyrer (personlig fremmøte og dokumentkontroll). Dersom personens identitet verken er unik eller kontrollert, blir den registrert som ikke-kontrollert.

De nærmere detaljer i ordningen foreslås fastsatt i forskrift, herunder bestemmelser som klargjør hvilken kontroll som skal være gjennomført i de forskjellige kategoriene. Det må legges opp til enhetlige prosedyrer som sikrer samme, definerte kontrollnivå. De tre kategoriene behøver ikke være gjensidig utelukkende, det kan være aktuelt med en kombinasjon av to kategorier.

1.11 Meldeplikt til folkeregisteret

1.11.1 Den enkeltes meldeplikt

Få høringsinstanser har uttalt seg om dette, og departementet legger til grunn at gjeldende rett på dette punkt videreføres.

1.11.2 Offentlige myndigheters og virksomheters meldeplikt

HØRINGSINSTANSENE MERKNADER OG DEPARTEMENTETS VURDERING

Få høringsinstanser har uttalt seg om dette. God informasjonsutveksling med brukerne av folkeregisteret er et bærende element for folkeregisteret som et nav for personopplysninger. Departementet legger til grunn at prinsippet om informasjonsutveksling med andre offentlige myndigheter og virksomheter videreføres. Deres melde- og opplysningsplikt hjemles i folkeregisterloven, og nærmere regler om meldeplikten fastsettes i forskrift, jf. utkast til § 7-1. Betegnel-

sen «melding» vil omfatte elektroniske meldinger og meldinger som sendes inn på annen måte.

Skattedirektoratet foreslår et tillegg i lovforslagets § 7-1, slik at offentlige myndigheter og virksomheter også får meldeplikt om avvik fra registrerte opplysninger som de i sitt arbeid blir kjent med. Direktoratet har erfart at andre myndigheter, blant annet Helfo, utenriksstasjoner og Nav, har hatt opplysninger som folkeregisteret ellers ikke mottar. Dette har særlig omhandlet personer som har utvandret fra Norge uten å overholde meldeplikten til folkeregisteret. Skattedirektoratet peker på at en uoppfordret meldeplikt i slike tilfeller for offentlige myndigheter og virksomheter kan føre til betydelig flere korrekte bostedsadresser i folkeregisteret. Direktoratet mener derfor det er behov for en slik hjemmel. Departementet legger dette til grunn og foreslår en hjemmel som klargjør at offentlige myndigheter og virksomheter uoppfordret skal melde ifra til folkeregistermyndigheten dersom de i sitt arbeid blir kjent med opplysninger som avviker fra det som er registrert i folkeregisteret. Bestemmelsen vil antakelig være mest praktisk når det gjelder opplysning om bostedsadresse. Departementet mener likevel meldeplikten ikke bør begrenses til adresseopplysninger, men gjøres generell for å bidra til best mulig kvalitet på alle opplysningene i folkeregisteret. Det foreslås å tilføye en setning om dette i utkastet til § 7-1 første ledd.

Helsedirektoratet har stilt spørsmål ved om loven bør angi hvem som skal ha meldeplikt om dødsfall. Direktoratet viser til at leger har meldeplikt om dødsfall de blir kjent med, og at meldeskjema for dødsfall inneholder prosedyrer for en medisinsk del og en sivilrettslig del. Denne meldeordningen er under revisjon og skal bli elektronisk.

Et bedre og mer effektivt system for registrering av dødsfall inngår i arbeidet med modernisering av folkeregisteret. Departementet legger til grunn at det vil være hensiktsmessig om melding om dødsfall kan sendes direkte fra legen til folkeregisteret. Melding om dødsfall er i dag regulert i folkeregisterforskriften, og departementet legger til grunn at eventuelle endringer i dagens løsning reguleres i forskrift.

1.12 Registrering av opplysninger

Nav mener det er nødvendig at det fremgår av folkeregisterloven hvem som har ansvaret for den enkelte opplysningstypen. UDI mener hovedregelen må være elektronisk samhandling og anbefaler at det presiseres i forskrift hva som ligger i at en opplysning skal være innmeldt på formelt riktig måte. Justis- og beredskapsdepartementet fremholder at korrekt registrering av opplysning om foreldreansvar er viktig i saker om internasjonal barne bortføring. Justis- og beredskapsdepartementet støtter forslaget om hjemmel til å gi forskrift om når rettslige forhold som

finner sted i utlandet, skal registreres i folkeregisteret, og viser til at det er behov for klare regler om hvilke krav som skal stilles til partenes eller sakens tilknytning til Norge ved registrering av foreldreansvar.

Departementet foreslår en hjemmel i loven som fastslår registermyndighetens plikt til å føre inn i registeret, opplysninger som er i samsvar med reglene i folkeregisterloven eller forskrift gitt med hjemmel i loven, jf. lovutkastet § 8-1. I de tilfeller hvor det ikke er ansvarlig myndighet som gir melding om forhold som skal registreres, må folkeregistermyndigheten gjøre nødvendig kontroll av de fremlagte opplysningene for å ta stilling til om det er grunnlag for å registrere opplysningen. Når det for eksempel gjelder registrering av avtale om foreldreansvar, viser departementet til omtale i Prop. 102 LS (2014–2015) om gjennomføring av Haagkonvensjonen 1996 (punkt 8.5.4). Det legges her til grunn at folkeregistermyndigheten kontrollerer at barnet er felles ved å se hen til registrerte opplysninger om barnets foreldre for barn som er fødselsregistrert i Norge, og at foreldre til barn som ikke er fødselsregistrert, må dokumentere at barnet er felles ved at det fremlegges fødselsattest med høy notoritet eller utskrift fra DUF (Datasegment for utlendings- og flyktningsaker) som viser foreldreskapet.

Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot forslaget om å videreføre dagens system med registrering i folkeregisteret av opplysninger innmeldt fra andre offentlige myndigheter og virksomheter. Departementet opprettholder forslaget om at folkeregistermyndigheten skal føre inn i registeret opplysninger som er meldt inn fra andre offentlige myndigheter og virksomheter, jf. lovutkastet § 8-2. Nærmere regler om hvilke opplysningstyper som meldes inn fra hvilke myndigheter, vil som i dag bli fastsatt i forskrift.

Opplysninger som meldes inn fra andre myndigheter, vil bli lagt inn i folkeregisteret etter en formalkontroll, folkeregistermyndigheten kontrollerer ikke det materielle innholdet i meldingen. Som eksempel kan nevnes opplysning om fødsel på sykehus. Fødsel skal meldes til folkeregisteret på et fastsatt skjema kalt fødselsmelding, hvor det er angitt hvilke opplysninger som skal fylles ut. Dersom fødselsmeldingen er korrekt utfylt og meldt inn fra riktig helsemyndighet, vil fødselen bli registrert uten at folkeregistermyndigheten etterprøver om den oppgitte kvinnen faktisk har født det aktuelle barnet. Det vises til lovutkastet § 8-2.

Nærmere regler om registrering av faktiske og rettslige forhold som finner sted i utlandet, vil bli fastsatt i forskrift.

1.13 Endring av registrerte opplysninger

Departementet legger til grunn at det bør være en bestemmelse om retting av feil i registeret, i tillegg til de generelle reglene som følger av personopplysningsloven § 27. På grunnlag av innspillene i høringen foreslås visse endringer i bestemmelsen.

Departementet foreslår å lovfeste adgang til å rette åpenbare registreringsfeil eller feil som følge av at registreringsgrunnlaget er feil. Videre foreslås at retting forutsetter at det er sannsynlighetsovervekt for at endrede opplysninger er korrekte. Krav om sannsynlighetsovervekt er det samme som ved omgjøring etter forvaltningsloven § 35, og innebærer en videreføring av gjeldende rett.

Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet har anført at vurdering av identitet bør skje etter like sannsynlighetskriterier, og at det bør være «alminnelig sannsynlighetsovervekt» og ikke «klar sannsynlighetsovervekt». Justis- og beredskapsdepartementet fremholder at folkeregisteret, politiet og helsesektoren bør operere med samme skala for sannsynlighet for å unngå at et identitetsnummer er gyldig i én sammenheng, men ikke i en annen. Departementet tar dette til følge og legger til grunn at det også ved registrering av en identitet som utgått fordi den er falsk eller uriktig, stilles krav til alminnelig sannsynlighetsovervekt. Det gjør det unødvendig med en egen bestemmelse om endring av falske eller uriktige identiteter.

Flere høringsinstanser har hatt innvendinger mot forslaget om en treårsfrist for krav om retting av opplysninger som ikke har betydning for personens rettigheter eller plikter. Departementet tar dette til etterretning og viderefører ikke forslaget om en slik frist.

Opplysninger som er meldt inn fra annen offentlig myndighet eller virksomhet, skal rettes i samsvar med korrigeret melding fra vedkommende myndighet eller virksomhet. Folkeregistermyndigheten skal her legge den korrigerede meldingen til grunn, og ikke selv foreta en prøving av de endrede opplysningene. Dersom det blir spørsmål om å endre opplysning som er meldt inn fra annen offentlig myndighet, legger departementet til grunn at folkeregistermyndigheten i utgangspunktet skal konferere med den aktuelle myndighet. Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsuttalelse om forholdet mellom identitetsopplysninger som er lagt til grunn i forbindelse med søknad om oppholdstillatelse og senere endringer i registrerte identitetsopplysninger. Det foreslås et tillegg i utkastets § 9-2 annet ledd for å klargjøre dette.

1.14 Varsling til brukere av registeret

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet, men endrer ordlyden til «falsk eller fik-

tiv» identitet. Bruk av falsk identitet innebærer misbruk av en annen persons identitet, mens fiktiv identitet betegner en identitet som reelt sett ikke eksisterer. Folkeregistermyndigheten vil med hjemmel i bestemmelsen kunne varsle offentlige myndigheter og virksomheter samt finansforetak om opplysninger de kan ha bruk for i sitt arbeid. Dette omfatter også den offentlige helsetjenesten. De høringsinstansene som har uttalt seg om forslaget er positive, og departementet mener det er viktig å klargjøre hjemmelsgrunnlaget for at folkeregistermyndigheten kan varsle brukere av registeret om opplysninger de kan ha bruk for i sitt arbeid.

1.15 DNA-testing

Departementet legger til grunn at krav om fremlegging av dokumentasjon i form av DNA-test er et tiltak av en slik karakter at det bør være forankret i en lovbestemmelse. Departementet har sett hen til bestemmelsen i utlendingsloven § 87 om DNA-testing i utlendings saker. Forslaget til § 8-3 er utformet etter mønster av den tilsvarende bestemmelsen i utlendingsloven. Vilkåret for å kreve slik test er klargjort i samsvar med innspillet fra Helsedirektoratet.

Formålet med bestemmelsen er å hindre at folkeregisteret kan misbrukes til å få registrert uriktige familieforhold, noe som igjen kan føre til misbruk av andre regler. Krav om DNA-test av mor og barn kan være aktuelt dersom fødselen har funnet sted i land hvor dokumentasjon har lav notoritet. Det er imidlertid ikke meningen at folkeregistermyndigheten skal kreve DNA-test for å kontrollere familierelasjoner som er lagt til grunn av utlendingsmyndighetene i forbindelse med innvilgelse av oppholdstillatelse.

Nav og folkeregistermyndigheten har tidligere avdekket tilfeller hvor det er blitt registrert fiktive barn i folkeregisteret. Det har blant annet skjedd ved at en kvinne har møtt opp på en helsestasjon med et nyfødt barn og fortalt at hun har født barnet hjemme. Det er imidlertid ikke hun som har født barnet, men en annen kvinne (som har født på sykehus og fått barnet registrert på vanlig måte). Dersom det i et slikt tilfelle er grunn til å mistenke at kvinnen som møter opp ikke er barnets mor, og hun ikke kan fremlegge dokumenter som sannsynliggjør historien, vil en DNA-test kunne bidra til å opplyse saken.

Bestemmelsen vil ikke kunne løse alle spørsmål som kan oppstå som følge av mulige måter et barn kan bli unnfanget og komme til verden på. Bestemmelsen er ment som en sikkerhetsventil i tilfeller der det er mangelfull dokumentasjon, og hvor DNA-test i de fleste tilfeller vil kunne avklare saken.

Bestemmelsen foreslås utformet som et krav til DNA-test. Dersom kravet ikke etterkommes, vil følgen kunne bli at de foreliggende opplysningene ikke er tilstrekkelig til med rimelig sikkerhet å fastslå den

påståtte familierelasjonen. Konsekvensen blir da at familierelasjonen ikke kan registreres.

1.16 Taushetsplikt

Etter departementets oppfatning fremstår gjeldende regler om taushetsplikt som kompliserte og lite tilgjengelige. I hvilke tilfeller folkeregistermyndigheten kan utlevere opplysninger og hvilke krav som stilles for å gjøre unntak fra taushetsplikt for opplysninger i særlige tilfeller, beror i stor grad på forvaltningskjønn. Selv om det har utviklet seg en fast forvaltningspraksis, kan dette medføre at reglene oppleves som lite forutberegnelige, og det skaper også en viss fare for forskjellsbehandling. Reglene om taushetsplikt er viktige av hensyn til den enkeltes personvern. Departementet mener det må være mest mulig klare regler om hvilke opplysninger som er taushetsbelagt og hvilke som ikke er det. Videre bør reglene om utlevering av opplysninger fra folkeregisteret korrespondere med reglene om taushetsplikt, slik at ikke taushetsplikten uthules gjennom bestemmelser om innsyn og utlevering av opplysninger. Utlevering av opplysninger fra folkeregisteret omtales i eget punkt nedenfor.

På bakgrunn av dette foreslår departementet at lovens utgangspunkt skal være at det er taushetsplikt om opplysningene i folkeregisteret, og at det angis i loven hvilke opplysninger som ikke skal være underlagt taushetsplikt.

Se nærmere om opplysninger som ikke skal underlegges taushetsplikt, opplysninger som skal være underlagt taushetsplikt, og historiske opplysninger i proposisjonens punkt 16.4.

1.17 Opplysninger som er gradert i medhold av beskyttelsesinstruksen

Etter forslaget til ny folkeregisterlov vil opplysninger om adresse i utgangspunktet ikke være underlagt taushetsplikt. I visse tilfeller er det likevel behov for å beskytte opplysninger om hvor en person bor, og departementet legger til grunn at dagens system med adressesperring i folkeregisteret av opplysninger som er gradert etter beskyttelsesinstruksen, skal videreføres. I utgangspunktet er slik gradering et tiltak som benyttes for å beskytte opplysninger om adresse, men det kan også i enkelte tilfelle være aktuelt for andre typer opplysninger, som for eksempel opplysninger om personens barn og foreldre.

Gradering av et dokument etter beskyttelsesinstruksen kan bare foretas når dokumentet kan unntas fra offentlighet i medhold av offentleglova, jf. beskyttelsesinstruksen § 3. Etter offentleglova § 24 tredje ledd kan det gjøres unntak fra innsyn i opplysninger blant annet når unntak er påkrevd fordi innsyn ville kunne lette gjennomføringen av straffbare handlinger eller utsette enkeltpersoner for fare. Gra-

dering av et dokument kan besluttes dersom visse skadevirkninger kan inntre. Når det gjelder gradering av personopplysninger som er registrert i folkeregisteret, er dette mest aktuelt hvis det kan forårsake skade for en enkeltperson om innholdet i opplysningene blir kjent for uvedkommende. Beslutning om å innvilge adressesperre i medhold av beskyttelsesinstruksen for trusselutsatte personer, treffes av politiet (Kripos). I barnevernssaker treffes beslutningen av barnevernstjenesten.

Opplysninger i folkeregisteret som det blir besluttet at skal graderes etter beskyttelsesinstruksen, vil som oftest være opplysninger som omfattes av taushetsplikten, fordi de kan røpe et forhold som må anses personlig, jf. utkastet § 9-1 annet ledd og tilsvarende bestemmelse i forvaltningsloven § 13 annet ledd. Også dersom grunnlaget for graderingen er at det kan gjøres unntak for opplysningene etter et av alternativene i offentleglova § 24 tredje ledd, vil det være behov for å beskytte opplysningene. Departementet foreslår derfor å videreføre de gjeldende strengere reglene for utlevering av graderte opplysninger, se omtale under punkt 18.4.5 i proposisjonen.

1.18 Utlevering av folkeregisteropplysninger

1.18.1 Innledning

Gjeldende regelverk og praksis knyttet til utlevering av folkeregisteropplysninger er utidsmessig og vanskelig tilgjengelig. Reglene bygger på at det i de fleste tilfeller må foretas en form for «prøving» av om vilkårene for utlevering er oppfylt. Ofte innebærer dette skjønsmessige vurderinger, særlig i forbindelse med søknader om masseutleveringer eller tillatelser til online-søk. Også ved enkelthenvendelser om utlevering må det foretas en viss skjønsmessig vurdering av om det foreligger et begrunnet behov for å ivareta lovmessige rettigheter og plikter.

Reglene er videre basert på et skille mellom utlevering til offentlig brukere og utlevering til private brukere. Privatpersoner og private virksomheter har etter gjeldende rett i utgangspunktet ikke hjemmel til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra folkeregisteret. Det er imidlertid ikke lenger hensiktsmessig å basere reglene for utlevering av opplysninger fra folkeregisteret på et skille mellom offentlig og privat virksomhet. For eksempel er det innen helsevesenet mange private aktører som utfører oppgaver på vegne av det offentlige, og som bør ha samme tilgang til opplysninger som den offentlige helsetjenesten.

Departementet legger til grunn at et mer hensiktsmessig utgangspunkt for reglene om utlevering av opplysninger fra folkeregisteret, er skillet mellom taushetsbelagte og ikke-taushetsbelagte opplysninger. Taushetsbelagte opplysninger bør kun utleveres i henhold til særskilt lovhjemmel, mens ikke-taushetsbelagte opplysninger kan utleveres uten like

strengt krav. Det bør videre legges opp til hensiktsmessige løsninger for oppdatering og ajourhold av opplysninger som brukerne tidligere har mottatt fra folkeregisteret.

Noen høringsinstanser mener at rammene for hvilke opplysninger som skal være taushetsbelagte er for vide, andre mener de er for snevre. Departementet har søkt å finne en rimelig grensedragning mellom taushetsbelagte og ikke-taushetsbelagte opplysninger, og dermed også utgangspunktet for hvilke opplysninger som bør kunne utleveres til brukerne av folkeregisteret uten særskilt lovhjemmel. Det er ikke frivillig for borgerne å være registrert i folkeregisteret, og utlevering av opplysninger fra registeret er heller ikke basert på den enkeltes samtykke. På denne bakgrunn mener departementet det må legges størst vekt på de personvernmessige konsekvensene ved utformingen av reglene for utlevering av opplysninger.

Hensynet til den enkeltes personvern taler for en klarere og mer oppdatert lovregulering av adgangen til å utlevere opplysninger fra folkeregisteret.

1.18.1.1 NYE LØSNINGER FOR UTLEVERING AV FOLKEREREGISTEROPPLYSNINGER

Dagens løsning for distribusjon av opplysninger fra folkeregisteret er basert på utsending av datafiler til brukerne. Noen store offentlige myndigheter samt den private distributøren (Evry) mottar opplysningene daglig direkte fra Skattedirektoratet. Øvrige brukere mottar oppdateringene fra distributøren etter avtale med denne og i henhold til tillatelse gitt av Skatteetaten. Dette systemet fungerer, men har noen svakheter som gjør det mindre egnet til å møte de nye kravene i samfunnet. Det forventes i dag blant annet raskere oppdateringer og bedre tilgjengelighet, for eksempel i form av selvbetjeningsløsninger med umiddelbar tilgjengeliggjøring av endringer. Et annet forhold er at dagens distribusjonsmodell med sentralisert utsending av endringer er dårlig tilpasset når antall brukere blir betydelig. En ytterligere ulempe er at om en av endringsfilene blir borte eller mistet på mottakersiden, vil mottaker være avhengig av distributøren eller folkeregisteret for å kunne rekonstruere registeret. I ytterste konsekvens vil dette kreve at man laster inn en ny kopi av hele registeret.

Se nærmere om automatisk oppdatering, tilgangsstyrt oppslag og vask mot folkeregisteret i proposisjonens punkt 18.4.2.

1.18.1.2 UTLEVERING AV IKKE-TAUSHETSBELAGTE OPPLYSNINGER

Departementet foreslår at ikke-taushetsbelagte opplysninger i utgangspunktet skal kunne utleveres til enhver som kan identifisere personen(e) det etterspørres opplysninger om.

Opplysning om fødselsnummer står i en særstilling, og omtales nedenfor.

Enhver som ønsker opplysninger om en persons fulle navn, fødselsdato, kjønn, grunnlaget for registrert identitet etter utkastets § 3-2, statsborgerskap, sivilstand, adresse, fødested, vergemål, stadfestet fremtidsfullmakt og dødsdato, skal som utgangspunkt få disse ikke-taushetsbelagte opplysningene. Det er imidlertid et vilkår at personen det bes om å få opplysninger om, er navngitt og tilstrekkelig identifisert. Det skal heller ikke være adgang til å utlevere opplysninger på grunnlag av anonyme forespørsler. I praksis vil opplysningene måtte hentes via en nettportal, hvor den som søker må identifisere seg via en innloggingsløsning, og det vil kunne spores hvem som foretar søk. Sporingen vil gjøres tilgjengelig for dem det er gjort søk på, tilsvarende den løsning som gjelder for opplysninger i skattemisten, se nærmere omtale under punkt 18.4.6 i proposisjonen.

Vilkåret om at personen(e) det skal utleveres opplysninger om skal navngis og identifiseres, vil i praksis innebære en skranke, og hindre utlevering av opplysninger til rene markedsføringsformål. Det vil for eksempel ikke være mulig for private aktører å be om å få uttrekk fra folkeregisteret av alle personer i en viss aldersgruppe i et område. Det vil imidlertid være mulig å ajourholde eksisterende kundelister ved å vaske disse mot folkeregisteret, forutsatt at kundelistene tilfredsstiller kravene til identifisering av den enkelte person. Dette vil kunne tilbys gjennom begrenset hendelsesliste, jf. foran, eller eventuelt via en distributør som i dag. Det vil bidra til å holde opplysningene i kundelisten korrekte og oppdaterte, noe som er et krav i henhold til personopplysningsloven. For eksempel vil en privat aktør gjennom slikt ajourhold kunne få opplysning om personer som er døde, slik at disse kan ryddes ut av kundelisten.

Se nærmere særlig om tilgang til opplysninger for pressen, offentlige myndigheter m.fl., og fødselsnummer i proposisjonens punkt 18.4.3.

1.18.1.3 UTLEVERING AV TAUSHETSBELAGTE OPPLYSNINGER

Departementet foreslår i lovutkastet § 10-2 første ledd at taushetsbelagte opplysninger kan utleveres til offentlige myndigheter og virksomheter og til private virksomheter, som har hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt. Dette innebærer en klargjøring og forenkling av gjeldende rett, og en styrking av personvernet. Enkelt personer vil etter forslaget i utgangspunktet ikke få utlevert taushetsbelagte opplysninger. Opplysningene vil teknisk kunne tilgjengeliggjøres på samme måte som ikke-taushetsbelagte opplysninger. Dette foreslås presisert i lovteksten.

Offentlige myndigheter og virksomheter og private virksomheter som har behov for å få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra folkeregisteret, må kunne vise til hjemmel i «egen» lov for å få tilgang til slike opplysninger. Den etat eller virksomhet som trenger taushetsbelagt informasjon fra folkeregisteret, er selv nærmest til å begrunne behovet for det, og bør være ansvarlig for å sikre nødvendig lovhjemmel for det. Departementet viser til at tilsvarende løsning er lagt til grunn i nylig vedtatte endringer i statsborgerloven § 29 og utlendingsloven § 84. Ved å flytte hjemmel for utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra folkeregisterloven til det regelverk som omhandler den enkelte etat eller myndighets virksomhet, blir det bedre notoritet og klarhet i hvem som kan få tilgang til registerets taushetsbelagte opplysninger. Departementet foreslår derfor endringer i blant annet politiloven, folketrygdloven, statsborgerloven, tollloven og utlendingsloven for å videreføre hjemmel for de berørte etaters tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra folkeregisteret.

Private personer kan i forbindelse med behandling av dødsboskifte ha behov for utlevering av taushetsbelagte opplysninger, for eksempel opplysninger om avdødes barn. I slike tilfeller foreslås at opplysninger som er nødvendig for skiftebehandlingen, kan utleveres uten hinder av taushetsplikt. Dette foreslås hjemlet i folkeregisterloven, jf. utkastet § 10-2 annet ledd.

Utlevering av opplysninger til forskningsformål

Departementet foreslår i lovutkastet § 10-3 å videreføre § 14 tredje ledd om utlevering av folkeregisteropplysninger uten hinder av taushetsplikt til forskningsformål, i henhold til forvaltningsloven §§ 13 d og 13 e. Det foreslås også at ikke-taushetsbelagte opplysninger om en nærmere angitt gruppe personer skal kunne utleveres selv om den enkelte person ikke kan navngis eller identifiseres. Slike opplysninger kan utleveres når det finnes rimelig og ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser. Forslaget innebærer ingen realitetsendringer.

1.18.1.4 UTLEVERING AV GRADERTE OPPLYSNINGER

Gjeldende folkeregisterregelverk har egne regler om adresseopplysninger som er gradert i henhold til bestemmelser i beskyttelsesinstruksen, se omtale i punkt 17 (sperrerte opplysninger). Disse kan bare utleveres på særskilte vilkår. Departementet foreslår i utgangspunktet ingen endringer i gjeldende rett på dette punktet. Opplysninger som er gradert fortrolig, kan utleveres til offentlig myndighet som har hjemmel til å innhente taushetsbelagt informasjon fra folkeregisteret. Adresseopplysninger som er gradert strengt fortrolig, kan bare utleveres etter søknad som

avgjøres av barnevernstjenesten i barnevernssaker og av politiet i øvrige saker.

1.18.1.5 INNSYN I OPPLYSNING OM SØK FORETATT PÅ EGEN PERSON

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet om å innføre en ordning som innebærer at den enkelte kan få innsyn i hvem som har hentet ut ikke-taushetsbelagte opplysninger om ham eller henne gjennom enkelttoppslag i folkeregisteret. Datatilsynet støtter forslaget om at den enkelte registrerte person kan få tilgang til opplysninger om søk foretatt på egen person, og mener dette er et eksempel på innebygget personvern.

Offentlige myndigheter og private virksomheter som har hjemmel i lov til å innhente taushetsbelagte opplysninger, vil også få utlevert ikke-taushetsbelagte opplysninger fra registeret. Disse aktørenes bruk av folkeregisteret vil det være åpenhet rundt gjennom den lovfestede tilgangen de har til å bruke opplysningene, og denne bruken vil derfor ikke omfattes av forslaget om at den enkelte skal kunne se i hvert tilfelle hvem som har hentet ut opplysninger om en.

Det vil styrke personvernet at den enkelte kan skaffe seg informasjon om til hvem personopplysninger er utlevert. En tilsvarende løsning er innført for søk i den offentlige skattelisten. Søk i skattelisten forutsetter innlogging via ID-porten og bruk av elektronisk ID. Den det blir søkt opplysninger om, kan selv gå inn og se hvem som har hentet ut skattematopplysningene. Vedkommende får da opplyst navn, fødselsår, postnummer og poststed til den som har søkt og tidspunkt for søket. Tilsvarende vil det være mulig å lage en løsning for folkeregisteret, hvor søk i registeret gjennom en selvbetjeningsløsning hvor søker har legitimert seg, logges og gjøres tilgjengelig for personen det søkes på. De få tilfellene hvor ikke-taushetsbelagte opplysninger utleveres ved personlig oppmøte hos folkeregistermyndigheten eller ved papirbasert brevhenvendelse, vil antakelig ikke kunne inngå i et system for innsyn i opplysning om søk på egen person. Nærmere regler for tilgjengeliggjøring av opplysninger om hvem som har hentet ut ikke-taushetsbelagte opplysninger fra folkeregisteret, vil bli fastsatt i forskrift, og den tekniske løsningen må utvikles i forbindelse med moderniseringen av registeret. Departementet legger til grunn at en ordning hvor den registrerte får innsyn i hvem som har hentet ut ens personopplysninger, vil bidra til at folkeregisteret kun brukes som kilde til personopplysninger der det er et reelt og saklig behov for det.

Pressen har fremholdt at forslaget bør strykes, subsidiært at det gjøres unntak for mediene. Pressen anfører blant annet at slik loggføring og utlevering begrenser borgernes evne og vilje til lovfestet og legitimt ettersyn av offentlig informasjon, selve grunn-

prinsippet ved offentligheten i vårt demokrati. Departementet legger til grunn at pressens bruk av opplysninger i folkeregisteret står i en særstilling, og foreslår derfor at det gjøres unntak fra den enkeltes rett til innsyn i opplysning om søk foretatt på egen person når søket er foretatt av pressen. Det foreslås at den nærmere gjennomføringen av unntaket, herunder avgrensningen av pressen som brukergruppe, reguleres i forskrift. Det presiseres i utkastet til forskriftshjemmel i § 10-1 at det kan fastsettes unntak fra bestemmelsen.

1.19 Kontrollbestemmelser

Skattedirektoratet mener at opplysning om yrke og arbeidsgiver kan være nødvendig for den løpende meldingsbehandlingen og kontrollarbeidet. Direktoratet er enig i at disse to opplysningene ikke skal registreres i folkeregisteret, men peker på at de kan være nødvendige for å vurdere om en flyttemelding er fiktiv. Arbeidsstedets plassering kan si noe om flyttingen er reell. Opplysning om yrke og arbeidssted vil også være relevant for å vurdere om flyttingen eventuelt reguleres av spesialbestemmelser for sjøfolk, militære, regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter mv. Direktoratet mener derfor at opplysning om yrke og arbeidssted bør føyes til oppregningen i § 11-1, slik at registermyndigheten om nødvendig kan be om slik opplysning. Departementet tar dette til følge.

SSB og Norsk Tjenestemannslag støtter forslaget om adgang til å innhente tredjepartsopplysninger fra posttilbydere, ekomtilbydere, nettselskap og strømleverandører om personers kundeforhold i forbindelse med kontroll av bostedsadresse. Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot slik kontrollmulighet, og departementet opprettholder forslaget.

Skattedirektoratet har, i tillegg til kontroll av enkeltadresser som er hjemlet i høringsforslaget § 11-2, behov for samkjøring med postadresser fra postoperatørenes postregistre. Det vil kunne avdekke forskjeller mellom postadresser og bostedsadresser, noe som kan gi indikasjoner på at bostedsadresse er feil. Direktoratet foreslår på denne bakgrunn at hjemmel til slik masseinnhenting inntas i et nytt annet ledd i høringsforslagets § 11-2. Departementet slutter seg til dette, og foreslår følgende tilføyelse som nytt annet ledd i § 11-2:

«For å avdekke feil i bostedsregistreringen kan registermyndigheten innhente opplysninger fra posttilbydere om et antall registrerte personer for elektronisk sammenligning med opplysninger i registeret. Opplysninger innhentet ved slik masseinnhenting skal slettes så snart kontrollen er gjennomført.»

1.20 Administrative sanksjoner

1.20.1 Innledning

Departementet legger til grunn at det overfor overtredelse av reglene i folkeregisterloven i utgangspunktet bør reageres med administrative sanksjoner ilagt av folkeregistermyndigheten, og ikke straff som skal ilegges av domstolene. Departementet foreslår en hjemmel for ileggelse av overtredelsesgebyr, dvs. administrativt fastsatt pålegg om at en person eller et foretak skal betale et pengebeløp til det offentlige på grunn av en overtredelse av bestemmelser i eller i medhold av folkeregisterloven. Videre foreslås hjemmel til å treffe vedtak om tap av rett til å få utlevert opplysninger fra registeret.

1.20.2 Overtredelsesgebyr

Departementet foreslår at registermyndigheten skal kunne ilegge overtredelsesgebyr når opplysningspliktige, etter henvendelse fra registermyndigheten, ikke oppfyller sin plikt etter utkastets § 11-1 og § 11-2 bokstav b og c. Dette gjelder den enkeltes opplysningsplikt om egne forhold, og nærmere angitte tredjeparters opplysningsplikt i forbindelse med kontroll av bostedsadresse. Videre foreslås det adgang til å ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på vilkår for utlevering av opplysninger etter kapittel 10.

Brudd på reglene i § 11-1 vil kun ramme fysiske personer ettersom den opplysningspliktige kretsen er personer over 15 år, mens opplysningspliktige etter § 11-2 bokstav c er posttilbydere, ekomtilbydere, nettselskap og strømleverandører, og dermed juridiske personer. Brudd på bestemmelsene i § 11-2 bokstav b (huseier/utleier) og kapittel 10 (enhver) vil ramme både fysiske og juridiske personer. Departementet foreslår at reglene om ileggelse av overtredelsesgebyr som utgangspunkt skal være objektive, men at det for fysiske personer oppstilles vilkår om subjektiv skyld i form av forsett eller uaktsomhet.

Når det gjelder gebyrets størrelse, foreslås at den øvre grensen lovfestes, mens regler om hvordan overtredelsesgebyret skal utmåles i de enkelte tilfeller inntas i forskrift. For overtredelser av § 11-1 og § 11-2 bokstav b og c foreslås en øvre grense på inntil 15 ganger rettsgebyret, mens det for overtredelser av kapittel 10 foreslås en øvre grense på inntil 100 ganger rettsgebyret, jf. lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr. Rettsgebyret er på 1 025 kroner (per 1. januar 2016). Ingen høringsinstanser har hatt merknader til dette.

Departementet foreslår at det lovfestes en sikkerhetsventil i form av mulighet for ettergivelse for de tilfellene der den som er ilagt overtredelsesgebyr, kan sannsynliggjøre at manglende etterlevelse skyldes forhold utenfor den gebyrbelagtes kontroll eller når særlige rimelighetsgrunner tilsier det.

Ved lov 27. mai 2016 nr. 15 er det vedtatt et nytt kapittel i forvaltningsloven om administrative sanksjoner (loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer). De nye bestemmelsene gjelder administrative sanksjoner, herunder overtredelsesgebyr og administrativt rettighetstap, som regnes som straff etter den europeiske menneskerettskonvensjonen, jf. nærmere omtale i Prop. 62 L (2015–2016) Endringer i forvaltningsloven mv. (administrative sanksjoner mv.). De nye reglene legger til rette for mer enhetlig behandling av saker om administrative sanksjoner innenfor betryggende rettslige rammer, og med oppfyllelse av de krav til rettssikkerhet som følger av Grunnloven og internasjonale konvensjoner, i første rekke den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK).

Departementet legger til grunn at overtredelsesgebyr for brudd på opplysningsplikt etter folkeregisterloven normalt ikke vil være å anse som straff etter EMK. En slik overtredelse må i utgangspunktet anses som mindre alvorlig og utløse et mindre gebyr enn det som vil være tilfelle i mer alvorlige saker hvor det er naturlig å anse overtredelsesgebyret som en reaksjon som utløser det særskilte rettighetsvernet som følger av EMK. Når det gjelder overtredelsesgebyr for brudd på vilkår i tillatelse for utlevering av opplysninger fra folkeregisteret, kan forholdene ligge annerledes an. Her kan det være tale om mer alvorlige overtredelser hvor det kan bli aktuelt å ilegge et betydelig større overtredelsesgebyr. Hvorvidt overtredelsen er av en slik karakter at reaksjonen som ilegges må anses som straff etter EMK, må bero på en konkret vurdering av omstendighetene i det enkelte tilfellet. Sentrale momenter vil være konsekvensene av vilkårsbruddet, om opplysninger er blitt spredd til utenforstående, hvor mange personer som er berørt, hvilke type opplysninger som eventuelt er kommet på avveie, osv. Hvis reaksjonen må anses som straff etter EMK, må saken behandles etter de særskilte reglene i nytt kapittel ni i forvaltningsloven om administrative sanksjoner.

1.20.3 Tap av rett til å få utlevert opplysninger

Departementet opprettholder forslaget om at grove eller gjentatte brudd på vilkår i tillatelse for utlevering av opplysninger fra folkeregisteret, skal kunne medføre tap av rett til å få opplysninger utlevert fra folkeregisteret, jf. lovutkastet § 12-2. I utgangspunktet vil manglende etterlevelse av vilkår for utlevering av opplysninger i første omgang sanksjoneres med overtredelsesgebyr. I enkelte tilfeller vil imidlertid en økonomisk reaksjon ikke være effektiv. Dette gjelder særlig i tilfeller hvor brukeren av opplysninger allerede har vært ilagt gebyr for overtredelse og fremdeles bryter forutsetninger for utlevering. Å nekte vedkommende tilgang til opplysninger vil i slike tilfeller kunne være mer effektivt enn ileggelse av

et nytt gebyr. Også i tilfeller hvor bruddet er grovt, vil rettighetstap kunne virke mer effektivt enn et gebyr.

Hovedformålet med en slik reaksjon vil være å reagere mot brudd på regelverket. Men det kan også være å forhindre utlevering av opplysninger fra folkeregisteret til bruker som ikke er skikket til å motta opplysningene fra folkeregisteret. Det kan for eksempel tenkes at det avdekkes en alvorlig systemsvikt hos mottaker, som gjør at vilkårene for utlevering av folkeregisteropplysninger ikke kan etterleves. Det kan da være nødvendig å stanse utleveringen av opplysninger inntil svikten er brakt i orden.

Forslaget om tap av rett til å få utlevert opplysninger knytter seg til brudd på vilkår i tillatelse for utlevering av opplysninger etter lovutkastets kapittel 10, og vil i utgangspunktet kunne gis anvendelse overfor både fysiske personer og foretak som bryter vilkår. Bestemmelsen antas imidlertid å være mest praktisk overfor foretak.

Det foreslås at vedtak om rettighetstap skal være tidsbestemt, og at perioden ikke skal overstige to år.

Tap av rett til å få utlevert opplysninger vil etter omstendighetene kunne være et vedtak som må anses som straff etter EMK. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Et sentralt moment vil være om det må skje en selvstendig vurdering av om innehaveren av tillatelsen er egnet eller skikket til å drive den aktiviteten eller virksomheten som tillatelsesordningen gjelder. Tilbakekall som er basert på at innehaveren ikke lenger oppfyller de vilkårene som gjaldt for å få tillatelsen, vil normalt ikke være straff etter EMK. Prop. 62 L (2015–2016) om endringer i forvaltningsloven mv. (administrative sanksjoner mv.) (punkt 14.2.2) har en nærmere omtale av momentene som får betydning i vurderingen av om reaksjonen må anses som straff etter EMK.

1.21 Bestemmelser som ikke videreføres

Etter folkeregisterloven § 2 skal staten sørge for folkeregistreringen og bære kostnadene med virksomheten. Departementet legger til grunn at dette ikke er nødvendig å lovregulere. Fra 1. januar 1984 ble annet ledd i § 2 om gjensidig oppsigelsesfrist for avtaler mellom staten og kommunene om leie av kontorlokaler, arkivrom mv., opphevet, jf. lov 13. juni 1980 nr. 25. Bestemmelsen skal imidlertid fortsatt gjelde for avtaler inngått før dette tidspunkt. I dag eksisterer det ikke flere slike avtaler. Bestemmelsen er derfor overflødig og foreslås ikke videreført i ny folkeregisterlov.

Folkeregisterloven § 5 gir regler om iverksettelse av landsomfattende eller lokale undersøkelser for å kontrollere, revidere eller supplere opplysningene i registeret, og § 6 oppstiller en nærmere opplysningsplikt i forbindelse med slike undersøkelser. Fordi folketellinger i dag er registerbasert og elektronisk, og

det i forslag til ny folkeregisterlov foreslås generelle hjemler om opplysningsplikt, legger departementet til grunn at det ikke er behov for å videreføre bestemmelsene.

Folkeregisterloven § 10 pålegger «den som avgir hus eller husrom for andre» en meldeplikt om personer som flytter til eller fra dennes eiendom. Meldeplikten har i de senere år ikke blitt gjort gjeldende overfor private, registermyndigheten har i stedet henvendt seg direkte til huseier eller utleier for å innhente opplysninger. Slik hjemmel om opplysningsplikt etter henvendelse fra registermyndigheten er foreslått videreført i utkastets § 11-2 bokstav b. Den uoppfordrede meldeplikten i § 10 er fremdeles relevant for visse offentlige huseiere/utleiere som for eksempel Forsvaret og kommunale institusjoner. Offentlige myndigheter har imidlertid generell meldeplikt etter folkeregisterloven § 12, som foreslås videreført i utkastets § 7-1. Gjeldende folkeregisterlov § 10 har derfor ikke lenger selvstendig betydning og foreslås ikke videreført.

Folkeregisterloven § 12 a omhandler elektronisk tilgjengeliggjøring av forhåndsutfylte oppgaver med personopplysninger. Med endringene i forvaltningsloven § 15 a og eForvaltningsforskriften er elektronisk kommunikasjon nå blitt hovedregelen når forvaltningen henvender seg til andre. Som en følge av dette er bestemmelsen blitt overflødig og foreslås ikke videreført.

Etter folkeregisterloven § 14 a kan en kommune etter visse regler kreve at skattekontoret foretar undersøkelser i statistisk øyemed. Bestemmelsen var relevant før folkeregisteret ble digitalisert, men har i dag ingen praktisk betydning. Bestemmelsen foreslås ikke videreført i utkast til ny folkeregisterlov.

1.22 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til ny folkeregisterlov er i hovedsak en videreføring av folkeregisterloven fra 1970 og deler av folkeregisterforskriften fra 2007. De økonomiske og administrative konsekvensene av selve lovforslaget er derfor begrenset. Forslaget må imidlertid sees i sammenheng med prosjektet for modernisering av folkeregisteret. Dette har en kostnadsramme på 536 mill. kroner og er omtalt i Prop. 1 S (2015–2016) s. 99.

1.23 Ikrafttreden og overgangsbestemmelser

Departementet foreslår at loven skal tre i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Ikrafttredelsestidspunktet må samordnes med det øvrige moderniseringsarbeidet for folkeregisteret.

Departementet foreslår enkelte overgangsbestemmelser. Siden folkeregisterloven ble vedtatt i 1970, er det gitt en rekke vedtak om tillatelse til utle-

vering av folkeregisteropplysninger. De fleste tillatelsene er gitt av Skattedirektoratet og skattekontorene, mens noen er gitt av departementet.

Som en konsekvens av nye regler for utlevering av opplysninger fra folkeregisteret, mener departementet det bør ryddes i tidligere gitte utleveringstillatelser. Utlevering av opplysninger fra statens sentrale personregister bør være forankret i det til enhver tid gjeldende regelverk.

Flere hensyn taler for en opprydding i gamle utleveringstillatelser. Først og fremst tilsier hensynet til den enkeltes personvern at det er ryddighet og god hjemmelskontroll med hvilke opplysninger som leveres ut fra folkeregisteret. Videre er det av hensyn til likebehandling og rettssikkerhet behov for en gjennomgang og opprydding i tidligere praksis for utlevering av opplysninger. Utleveringstillatelsene er gitt over en periode på ca. 40 år, og mange av dem er ikke lenger aktuelle. Det kan ikke utelukkes at det i denne perioden kan ha oppstått forskjellsbehandling som ikke lar seg begrunne i henhold til utkastet til nye regler.

Departementet foreslår at alle enkeltvedtak truffet med hjemmel i folkeregisterloven om utlevering av opplysninger, skal falle bort når ny lov tre i kraft, men slik at det for disse skal gjelde en overgangsperiode på ett år fra den nye folkeregisterloven tre i kraft. Dersom innehaver av tillatelsen innen dette året har søkt om tilsvarende utlevering med hjemmel i den nye loven, vil vedtaket om utlevering gjelde frem til registermyndigheten har truffet nytt vedtak i saken. Det foreslås en egen bestemmelse om dette til slutt i loven, slik at det blir et lovvedtak om opphevelse. Det legges også opp til at Skattedirektoratet som sentral folkeregistermyndighet forbereder overgangen til ny lov, og i den forbindelse bidrar til en mest mulig hensiktsmessig overgang for brukerne som blir berørt av overgangsbestemmelsene.

Ved overgang til ny lov vil det også være behov for å sikre nødvendige lovhjemler om tilgang til folkeregisteropplysninger i regelverket til andre offentlige myndigheter og virksomheter. I den grad brukere av folkeregisteropplysninger har behov for taushetsbelagte opplysninger, må utleveringsadgangen lovhjemles. Flere høringsinstanser har meldt inn behov for slik hjemmel, og i utkastet til overgangsbestemmelser er det derfor inntatt forslag til endringer i en rekke lover for å videreføre tilgang til taushetsbelagte opplysninger.

Det foreslås også å endre navnet på registeret til «Folkeregisteret» i de lover som bruker betegnelsen «Det sentrale folkeregister». Det gjelder lov om trdomssamfunn og ymist anna, introduksjonsloven, navneloven, lov om tilskott til livssynssamfunn, helseregisterloven og pasientjournalloven.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lisbeth Berg-Hansen, Tore Hagebakken, Irene Johansen, Marianne Marthinsen, Torstein Tvedt Solberg og Truls Wickholm, fra Høyre, Solveig Sundbø Abrahamsen, Svein Flåtten, Sigurd Hille, Heidi Nordby Lunde og Siri A. Meling, fra Fremskrittspartiet, Hans Andreas Limi, Dagfinn Henrik Olsen og Roy Steffensen, fra Kristelig Folkeparti, lederen Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, fra Venstre, Terje Breivik, og fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, slutter seg til begrunnelsene for og forslaget til ny folkeregisterlov.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til proposisjonen og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om folkeregistrering (folkeregisterloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1-1 Folkeregisteret

Det skal være et sentralt personregister for Norge, kalt Folkeregisteret.

§ 1-2 Formål

Lovens formål er å legge til rette for sikker, korrekt og effektiv registrering av grunnleggende personopplysninger om den enkelte, herunder hvilke personer som er bosatt i Norge. Loven skal sikre at registreringspliktige personer tildeles et unikt identifikasjonsnummer. Loven skal bidra til at opplysningene i Folkeregisteret skal kunne brukes til myndighetsoppgaver og offentlig forvaltning, forskning, statistikk og til å ivareta grunnleggende samfunnsbehov.

§ 1-3 Folkeregistermyndighet

Skattekontoret er registermyndighet i første instans. Skattedirektoratet er sentral registermyndighet og behandlingsansvarlig for registeret.

Kapittel 2 Registreringspliktige personer, identifikasjonsnummer

§ 2-1 Hvem som skal registreres

I Folkeregisteret registreres alle personer som:

- a) er eller har vært bosatt i Norge,
- b) er født i Norge eller
- c) har fått tildelt fødselsnummer eller d-nummer.

§ 2-2 Identifikasjonsnummer

Ved første gangs registrering i Folkeregisteret tildeles en person som er bosatt eller født i Norge, et fødselsnummer. Fødselsnummer kan også tildeles norsk statsborger bosatt i utlandet. For andre personer kan det tildeles et d-nummer etter regler fastsatt i forskrift.

Fødselsnummeret består av elleve siffer. De seks første sifrene er personens fødselsdato i rekkefølge to siffer for dag, to for måned og to for år. De fem siste sifrene er individualsiffer og kontrollsiffer. D-nummer er bygget opp på samme måte, likevel slik at første siffer er tillagt fire.

Fødselsnummeret skal endres når fødselsdato eller kjønn endres, eller dersom det er besluttet i medhold av reglene i politiloven kapittel II a om fiktiv identitet.

Det kan registreres fødselsnummer til bruk ved etablering av dekkidentitet til politiet eller forsvarspersonell, når det er besluttet av kompetent politi- eller forsvarsmyndighet.

Departementet kan gi forskrift om oppbygging av individ- og kontrollsiffer, hvem som kan tildeles d-nummer og krav til dokumentasjon og saksbehandling.

Kapittel 3 Hvilke opplysninger som registreres

§ 3-1 Hvilke opplysninger som kan registreres

Til hvert enkelt fødselsnummer eller d-nummer kan følgende opplysninger registreres:

- a) navn
- b) fødselsdato
- c) kjønn
- d) adresser
- e) elektronisk kontaktinformasjon
- f) kontaktopplysninger for dødsbo
- g) fødested
- h) statsborgerskap
- i) foreldre
- j) ektefelle eller registrert partner
- k) sivilstand
- l) barn
- m) foreldreansvar
- n) adopsjon
- o) familienummer
- p) tilknytning til Sametingets valgmanntall
- q) samiske språk
- r) vergemål
- s) stadfestet fremtidsfullmakt
- t) oppholdsstatus
- u) utenlandsk identifikasjonsnummer

- v) utlendingsmyndighetenes identifikasjonsnummer
- w) registreringsstatus
- x) dødsdato

I tilknytning til den enkelte opplysning kan det registreres merknader. Historiske opplysninger kan bevares i registeret.

Departementet kan i forskrift gi regler om hvilke underkategorier og tilleggsopplysninger som kan registreres til den enkelte opplysning.

§ 3-2 *Grunnlaget for registrert identitet*

Til hvert fødselsnummer eller d-nummer kan det registreres opplysning om på hvilket grunnlag vedkommendes identitet er registrert. Det registreres om identiteten er unik, kontrollert eller ikke kontrollert.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

§ 3-3 *Registrering av fødselsdato*

For personer som fødes i Norge, registreres fødselsdato på grunnlag av fødselsmeldingen gitt i medhold av barnelova § 1.

For personer som flytter til Norge og ikke tidligere har vært registrert i Folkeregisteret, registreres fødselsdatoen på grunnlag av vedkommendes pass eller tilsvarende legitimasjonsdokument. For personer som trenger oppholdstillatelse, registreres fødselsdato på grunnlag av det som er registrert hos eller i vedtak av utlendingsmyndighetene. For personer som omfattes av direktiv 2004/38/EF om EØS-borgere og deres familiemedlemmers rett til å bevege og oppholde seg fritt på medlemsstatenes område, registreres fødselsdato på grunnlag av det som er registrert i utlendingsmyndighetenes datasystem eller i registreringsbevis utstedt av utlendingsmyndighetene. Dette gjelder ikke hvis antall tilgjengelige personnumre for den aktuelle fødselsdato er svært lavt.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

Kapittel 4 Hvem som skal regnes for å være bosatt i Norge

§ 4-1 *Hovedregel om å være bosatt i Norge*

En person som oppholder seg lovlig i en norsk kommune i minst seks måneder, registreres som bosatt i Norge, med mindre annet følger av bestemmelsene i eller i medhold av dette kapittel.

Personer som oppholder seg lovlig i norsk kommune på grunnlag av unntaket fra kravet om oppholdstillatelse i henhold til utlendingsloven § 5 tredje ledd, jf. utlendingsforskriften §§ 1-4 og 1-5, regnes ikke som bosatt i Norge.

§ 4-2 *Innflytting*

En person som flytter til en norsk kommune, registreres som bosatt når han eller hun har lovlig opphold i norsk kommune og har til hensikt å bli her i minst seks måneder. Opphold av minst seks måneders varighet regnes som bosetting, selv om oppholdet er midlertidig.

En person som tar opphold i en norsk kommune på grunn av inntektsgivende aktivitet, og som dokumenterer pendling fra bolig i et annet land innenfor EØS, kan unntas registrering som bosatt i Norge. Ved avgjørelsen av om en person fyller vilkårene for pendling, gjelder bestemmelsene for pendlere tilsvarende.

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende når en person som flytter til Norge, oppholder seg skiftevis på den norske kontinentalsokkelen og i en norsk kommune.

En person som trenger oppholdstillatelse, kan ikke registreres som bosatt før det er innvilget oppholdstillatelse på minimum seks måneder.

§ 4-3 *Utflytting*

En person som flytter til et land utenfor Norden for å bosette seg der, registreres som utflyttet. Opphold som skal vektlegges for å anse en person som utflyttet, er blant annet om vedkommende:

- a) har egen selvstendig bolig i innflyttingslandet
- b) ikke lenger disponerer fast bolig i norsk kommune
- c) ikke lenger har arbeidsmessig tilknytning til en norsk kommune
- d) ikke har ektefelle eller barn i en norsk kommune
- e) ikke har annet enn sporadiske opphold i en norsk kommune i løpet av året.

Utenlandsk statsborger som ikke lenger har lovlig opphold i en norsk kommune, registreres som utflyttet i henhold til melding fra utlendingsmyndighetene.

Person som de siste to årene ikke har hatt kjent oppholdssted i Norge, registreres som utflyttet, med mindre registermyndigheten antar at personen oppholder seg her uten å ha tilknytning til en bestemt kommune.

Registrering av en person som flytter fra en norsk kommune til et annet nordisk land, skjer i henhold til overenskomst 1. november 2004 nr. 41 mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om folkeregistrering.

§ 4-4 *Forskrift*

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette kapittel, herunder fastsette unntak fra bestemmelsene.

Kapittel 5 Bosted

§ 5-1 Hovedregel om bosted

En person registreres med bosted der vedkommende regelmessig tar sin døgnhvile.

En person som tar sin døgnhvile skiftevis på to eller flere steder, registreres med bosted der vedkommende tar sin overveiende døgnhvile i løpet av enhver tolv månedersperiode.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf og kan fastsette unntak fra hovedregelen.

§ 5-2 Ektefeller og barn

En person som har felles hjem med ektefelle eller barn, registreres med bosted der ektefelle eller barn er bosatt.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

§ 5-3 Pendlere

Opphold utenfor registrert bosted som følge av arbeid eller av andre grunner, endrer ikke bosted, med mindre forholdene ellers er slike at personen må registreres med bosted på det nye stedet.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

§ 5-4 Regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter mv.

Medlemmer av regjeringen og Stortinget, statssekretærer og politiske rådgivere i departementene og ved Statsministerens kontor registreres som bosatt i den kommunen der de hadde sitt bosted før de tiltrådte. Dette gjelder bare så lenge personen disponerer bolig til privat bruk under opphold i kommunen. Personens ektefelle og barn i felles husstand registreres bosatt samme sted, med mindre de har særlig svak tilknytning til denne boligen.

Kapittel 6 Den enkeltes meldeplikt til Folkeregisteret

§ 6-1 Flyttemelding

Den som endrer bosted innen en norsk kommune eller mellom norske kommuner, skal innen åtte dager etter flyttingen melde dette til skattekontoret.

§ 6-2 Melding om innflytting

Den som flytter til Norge for å bosette seg i en norsk kommune, skal innen åtte dager etter ankomsten personlig melde dette på skattekontoret og vise frem pass eller tilsvarende legitimasjon.

§ 6-3 Melding om utflytting

Den som flytter til et land utenfor Norden for å bosette seg der eller oppholde seg der i minst seks

måneder, skal før utreisen melde dette til skattekontoret.

Melding i forbindelse med flytting til et annet nordisk land reguleres av overenskomst 1. november 2004 nr. 41 mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om folkeregistrering.

§ 6-4 Melding om fødsel og navn

Fødsel som har skjedd uten at en lege eller jordmor er til stede, skal meldes til skattekontoret av moren selv, jf. barnelova § 1.

Valg av navn til den nyfødte skal meldes til skattekontoret av den eller de som har foreldreansvar for barnet, jf. navneloven § 12.

§ 6-5 Forskrift

Departementet kan gi forskrift om registrering av flyttedato, krav til flyttemelding og fastsette unntak fra meldeplikten for utlending som ved innreisen også har meldeplikt til annen offentlig myndighet.

Kapittel 7 Meldeplikt for offentlige myndigheter og virksomheter

§ 7-1 Offentlige myndigheters og virksomheters meldeplikt

Offentlige myndigheter og virksomheter skal uten hinder av taushetsplikt gi de meldinger og opplysninger som er nødvendige for registerføringen. Samme plikt gjelder når de i sitt arbeid blir kjent med opplysninger som avviker fra det som er registrert i Folkeregisteret.

Offentlige myndigheter og virksomheter skal gi melding til registermyndigheten når de måtte bli kjent med endringer eller feil i tidligere gitte opplysninger.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

Kapittel 8 Registrering av opplysninger

§ 8-1 Innføring i Folkeregisteret

Registermyndigheten skal kontrollere om fremlagte opplysninger er i samsvar med reglene i denne lov eller forskrift gitt med hjemmel i loven. Straks opplysningene er funnet å være i slikt samsvar, skal de føres inn i registeret.

§ 8-2 Meldinger fra offentlige myndigheter og virksomheter

Opplysninger som meldes inn fra offentlige myndigheter og virksomheter, føres inn i registeret etter en formell kontroll.

§ 8-3 DNA-testing

Dersom det er nødvendig for registreringen å fastslå at det eksisterer en familierelasjon, kan det stilles krav om dokumentasjon ved hjelp av DNA-

test. Dette gjelder bare dersom de øvrige opplysningene i saken ikke gir grunnlag for med rimelig sikkerhet å fastslå familierelasjonen.

§ 8-4 Forskrift

Departementet kan gi forskrift om når DNA-test kan kreves.

Departementet kan gi forskrift om når faktiske og rettslige forhold som har funnet sted i utlandet, skal registreres i Folkeregisteret, og hvilke krav som skal stilles til dokumentasjon.

Kapittel 9 Saksbehandlingsregler

§ 9-1 Taushetsplikt

Enhver som behandler personopplysninger etter denne lov, plikter å bevare taushet om det han eller hun får kjennskap til i sitt arbeid.

Taushetsplikten omfatter ikke opplysninger om en persons fulle navn, fødselsdato, kjønn, fødsels- og d-nummer, grunnlaget for registrert identitet etter § 3-2, adresse, fødested, statsborgerskap, sivilstand, vergemål, stadfestet fremtidsfullmakt og dødsdato, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som gjør at opplysningene må anses personlige. Det samme gjelder historiske opplysninger om navn og adresse.

Departementet kan i forskrift fastsette unntak fra taushetsplikten for opplysninger om registreringsstatus, jf. § 3-1 første ledd bokstav w.

§ 9-2 Retting av feil i registeret

Registermyndigheten skal rette registreringer når det foreligger en åpenbar registreringsfeil, eller når registreringsgrunnlaget er feil.

Registrerte opplysninger skal rettes når det foreligger dokumentasjon som gir sannsynlighetsovervekt for at de nye opplysningene er korrekte. Eventuell retting av en opplysning som er meldt inn fra offentlig myndighet eller virksomhet, forelegges denne dersom rettingen har betydning for vedkommende myndighet eller virksomhet.

En opplysning som er meldt inn fra offentlig myndighet eller virksomhet, skal rettes i samsvar med korrigeret melding fra vedkommende myndighet eller virksomhet.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf, og herunder gi særskilte regler om endring av registrert fødselsdato.

§ 9-3 Endring etter beslutning om fiktiv identitet

Når det er gitt tillatelse til bruk av fingerte personopplysninger, jf. politiloven kapittel II a om fiktiv identitet, skal registermyndigheten registrere de aktuelle opplysningene i samsvar med avgjørelsen.

Kapittel 10 Utlevering av opplysninger fra registeret

§ 10-1 Utlevering av opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt

Offentlige myndigheter og virksomheter, private virksomheter som utfører lovpålagte oppgaver eller oppgaver på vegne av det offentlige, og finansforetak, kan få utlevert ikke-taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret. Opplysningene kan gjøres elektronisk tilgjengelig gjennom lister basert på fødselsnummer og d-nummer.

Andre private virksomheter og aktører kan få utlevert ikke-taushetsbelagte opplysninger om navngitte identifiserbare personer. Opplysning om fødselsnummer og d-nummer utleveres kun dersom det angis et begrunnet behov. Opplysninger for oppdatering av eksisterende registre kan likevel gjøres elektronisk tilgjengelig gjennom lister basert på fødselsnummer og d-nummer.

Den enkelte registrerte person skal ha tilgang til opplysninger om søk foretatt på egen person. Dette gjelder ikke for søk foretatt av pressen, ved utlevering av opplysninger gjennom lister som nevnt i første og annet ledd, og ved annen form for utlevering av opplysninger til oppdatering av eksisterende registre.

Departementet kan gi forskrift om vilkår og betaling for utlevering, og kan fastsette unntak fra den enkeltes tilgang til opplysninger om søk foretatt på egen person.

§ 10-2 Utlevering av taushetsbelagte opplysninger

Taushetsbelagte opplysninger kan utleveres til offentlige myndigheter og virksomheter og til private virksomheter som har hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt. Opplysningene kan gjøres elektronisk tilgjengelig gjennom lister basert på fødselsnummer og d-nummer.

Registermyndigheten kan til privatpersoner og bobestyrere utlevere taushetsbelagte opplysninger som er nødvendige i forbindelse med skifte av dødsbo.

Taushetsbelagte opplysninger kan utleveres til en annen stat etter overenskomst som bestemmer at slik utlevering kan skje uten hinder av taushetsplikt.

Departementet kan gi forskrift om vilkår og betaling for utlevering.

§ 10-3 Utlevering av opplysninger til forskning

Registermyndigheten kan utlevere taushetsbelagte opplysninger til forskningsformål i henhold til forvaltningsloven §§ 13 d og 13 e.

Ikke-taushetsbelagte opplysninger om en nærmere angitt gruppe av personer kan utleveres til forskningsformål selv om den enkelte personen ikke

kan navngis og identifiseres, dersom dette finnes rimelig og ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser.

§ 10-4 Graderte opplysninger

Registrerte opplysninger som er gradert i medhold av beskyttelsesinstruksen, skal sperres i Folkeregisteret.

Gradering av opplysninger i barnevernsaker avsluttes av barneverntjenesten. I andre saker treffes beslutning om gradering av politiet. Endring i beslutning om gradering skal registreres etter melding fra barneverntjenesten eller politiet.

Opplysning som er gradert strengt fortrolig, kan bare utleveres etter søknad som avgjøres av politiet eller barneverntjenesten.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

§ 10-5 Varsling til brukere av registeret

Registermyndigheten kan uten hinder av taushetsplikt gi opplysninger til andre offentlige myndigheter og virksomheter og til finansforetak når de kan ha bruk for opplysningene i sin virksomhet. Herunder kan registermyndigheten varsle andre offentlige myndigheter og virksomheter samt finansforetak når den har mistanke om at registrerte personopplysninger knytter seg til en falsk eller fiktiv identitet.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

§ 10-6 Bekreftet registerutskrift

Enhver person over 18 år kan få utstedt en bekreftet utskrift av de opplysningene som er registrert om vedkommende selv i Folkeregisteret, jf. § 3-1 første ledd.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

§ 10-7 Attester

Registermyndigheten kan utstede:

- bostedsattest til en person som er registrert som bosatt i Norge
- fødselsattest til en person som er født eller adoptert i Norge
- prøvingsattest, jf. ekteskapsloven § 10
- attest til bruk for ekteskapsinngåelse etter utenlandsk rett
- vigselsattest.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf, og fastsette unntak.

Kapittel 11 Kontroll av opplysninger

§ 11-1 Opplysningsplikt om egne forhold

Etter henvendelse fra registermyndigheten plikter personer over 15 år som oppholder seg i Norge, å gi følgende opplysninger om seg og sin husstand: fullt navn, fødselsdato, fødested, kjønn, sivilstand, foreldreansvar, adresse, yrke, arbeidssted og statsborgerskap.

Har en person gitt uriktige eller ufullstendige meldinger eller opplysninger, plikter han eller hun etter oppfordring å møte på skattekontoret for å gi nærmere forklaring om forholdet. Er det grunn til å tvile på riktigheten av opplysninger som gis eller er gitt, kan registermyndigheten kreve at vedkommende for egen kostnad skaffer de attester eller den dokumentasjon som trengs.

Registermyndigheten kan om nødvendig kreve politiets bistand til å innhente opplysninger etter denne loven.

§ 11-2 Kontroll av bostedsadresse

Dersom registermyndigheten har mistanke om at en registrert bostedsadresse er feil, eller at et oppgitt bosted i flyttemelding er feil, kan den

- be om en nærmere redegjørelse fra vedkommende selv om dennes bostedsforhold
- innhente opplysninger fra en huseier eller utleier om hvem som bor eller oppholder seg på eiendommen
- innhente opplysninger fra posttilbyder, ekomtilbyder, nettselskap og strømleverandør om vedkommendes kundeforhold.

For å avdekke feil i bostedsregistreringen, kan registermyndigheten innhente opplysninger fra posttilbyder om et antall registrerte personer for elektronisk sammenligning med opplysninger i registeret. Opplysninger innhentet ved slik masseinnhenting skal slettes så snart kontrollen er gjennomført.

Kapittel 12 Sanksjoner

§ 12-1 Overtredelsesgebyr

Registermyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr overfor:

- den som ikke oppfyller sin opplysningsplikt etter § 11-1,
- den som ikke oppfyller sin opplysningsplikt etter § 11-2 bokstav b og c og
- den som bryter vilkår for utlevering av opplysninger etter kapittel 10.

Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser.

Overtredelsesgebyret for første ledd bokstav a og b skal ikke utgjøre mer enn 15 ganger rettsgebyret og for bokstav c ikke mer enn 100 ganger rettsgebyret, jf. rettsgebyrloven § 1 annet ledd.

Et overtredelsesgebyr kan helt eller delvis ettergis dersom det blir gjort sannsynlig at manglende et-

terlevelse skyldes forhold utenfor overtrederens kontroll eller dersom særlige rimelighetsgrunner tilsier det.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Overtredelsesgebyret tilfaller statskassen.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen og utmålingen av overtredelsesgebyret.

§ 12-2 *Tap av rett til å få utlevert opplysninger*

Registermyndigheten kan ved grove eller gjentatte brudd på vilkår for utlevering av opplysninger etter kapittel 10 treffe vedtak om tap av rett til å få utlevert opplysninger fra Folkeregisteret. Vedtaket skal gjelde for en bestemt tidsperiode som ikke overstiger to år.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen og utmålingen av perioden for tap av rett til å få utlevert opplysninger.

Kapittel 13 Ikrafttredelse og endringer i andre lover

§ 13-1 *Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser*

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Fra samme tidspunkt oppheves lov 16. januar 1970 nr. 1 om folkeregistrering.

Vedtaket om utlevering av opplysninger fra Folkeregisteret truffet med hjemmel i lov 16. januar 1970 nr. 1 om folkeregistrering, bortfaller ett år etter at denne loven trer i kraft. Dersom parten innen dette året har søkt om tilsvarende utlevering av opplysninger, gjelder vedtaket frem til registermyndigheten har truffet vedtak i saken.

§ 13-2 *Endringer i andre lover*

Fra den tiden loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endring:

I kapittel 3 skal ny § 63 b lyde:

§ 63 b. Domstolene kan, uten hinder av taushetsplikt, innhente fra folkeregistermyndigheten de opplysninger som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter prosesslovgivningen eller andre oppgaver som er fastsatt i lov.

2. I lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing gjøres følgende endring:

Ny § 38 d skal lyde:

§ 38 d. Folkeregistermyndigheten skal, uten hinder av taushetsplikt, gi de opplysninger som er nødvendig for utførelsen av oppgaver etter denne lov.

3. I lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna gjøres følgende endring:

§ 19 b første ledd annet punktum skal lyde:

Desse opplysningane kan jamførast med opplysningar frå *Folkeregisteret*, andre trdoms- og livssynsamfunn og medlemsregisteret til Den norske kyrkja så langt dette er teneleg for å kontrollera at vilkåra for tilskot er oppfylde.

4. I lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynsamfunn gjøres følgende endring:

§ 5 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Desse opplysningane kan jamførast med opplysningar frå *Folkeregisteret*, andre trdoms- og livssynsamfunn og medlemsregisteret til Den norske kyrkja så langt dette er teneleg for å kontrollera at vilkåra for tilskot er oppfylde.

5. I lov 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå gjøres følgende endringer:

Ny § 2-8 skal lyde:

§ 2-8 Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret Statistisk Sentralbyrå kan, uten hinder av taushetsplikt, innhente fra Folkeregisteret de opplysninger som er nødvendige for utarbeidelse av offisiell statistikk.

6. I lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv gjøres følgende endring:

Ny § 21 a skal lyde:

§ 21 a Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret Arkivverket kan, utan hinder av teieplikt, hente inn opplysningar frå Folkeregisteret når det er naudsynt for å løyse oppgåvene til etaten.

7. I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endring:

Ny § 29 a skal lyde:

§ 29 a Politiets tilgang til opplysninger

Politiet kan, uten hinder av taushetsplikt, innhente fra folkeregistermyndigheten de opplysninger som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter denne loven eller andre oppgaver som er fastsatt i lov, eller som følger av sedvane.

8. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 21-4 første ledd annet punktum skal lyde:
Opplysninger kan innhentes fra helsepersonell, andre som yter tjenester forutsatt at de gjør det for trygdens regning, arbeidsgiver, tidligere arbeidsgiver, tilbyder av posttjenester, utdanningsinstitusjon, barnetilsynsordning, offentlig virksomhet, *Folkeregisteret*, pensjonsinnretning, forsikringsselskap og annen finansinstitusjon og regnskapsfører.

9. I lov 7. juni 2002 nr. 19 om personnavn gjøres følgende endringer:

§ 3 tredje ledd første punktum skal lyde:

Navn som ikke er registrert i *Folkeregisteret* som et navn som er i bruk som etternavn her i riket, kan tas som etternavn.

§ 3 tredje ledd annet punktum nr. 3 første punktum skal lyde:
er registrert i *Folkeregisteret* som et navn som er eller har vært i bruk som fornavn.

§ 8 første punktum skal lyde:

Som fornavn kan det ikke velges et navn som er registrert i *Folkeregisteret* som et navn som er eller har vært i bruk som etternavn eller mellomnavn.

§ 14 første ledd skal lyde:

Loven gjelder for alle som i *Folkeregisteret* er registrert som bosatt her i riket og har til hensikt å bli boende her varig.

10. I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere gjøres følgende endring:

§ 25 første ledd annet punktum skal lyde:
Nødvendige opplysninger til disse formålene kan utleveres fra Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, *Folkeregisteret*, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, barne-, ungdoms- og familieetaten, Vox, kommunene, omsorgssentrene og mottak.

11. I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap gjøres følgende endringer:

§ 29 tredje ledd bokstav d, e og ny f skal lyde:

- d) Statens lånekasse for utdanning,
- e) kommunene og
- f) *Folkeregisteret*.

12. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

Ny § 3-4 skal lyde:

§ 3-4 *Innhenting av opplysninger fra folkeregistermyndigheten*

Innkrevingsmyndighetene kan kreve at folkeregistermyndigheten uten hinder av taushetsplikt som de ellers har, skal gi de opplysningene som er nødvendige for innkrevingsmyndighetenes arbeid etter denne loven.

13. I lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedomsregistrering gjøres følgende endring:

§ 22 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Sentral matrikkelstyresmakt kan få utlevert frå *Folkeregisteret* og andre administrative register opplysninger som skal brukast i matrikkelen, *uten hinder av teieplikt*.

14. I lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd gjøres følgende endring:

§ 2 nytt femte ledd skal lyde:

Lova gjeld ikkje ved innsyn i Folkeregisteret i opplysningar som i medhald av folkeregisterloven § 3-1 er registrerte om enkeltpersonar.

Nåværende femte og sjette ledd blir nye sjette og syvende ledd.

15. I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel gjøres følgende endring:

§ 12-2 tredje ledd skal lyde:

(3) Uten hinder av taushetsplikt skal skattemyndighetene og *folkeregistermyndigheten* gi opplysninger av betydning for tollmyndighetenes arbeid med toll og vareførsel til og fra landet.

16. I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endring:

§ 84 første ledd bokstav e, f og ny g skal lyde:

- e) skattemyndighetene,
- f) politiet og
- g) *folkeregistermyndigheten*.

17. I lov 11. januar 2013 nr. 3 om Statens innkrevingsentral gjøres følgende endring:

§ 5 nytt femte ledd skal lyde:

Statens innkrevingsentral kan uten hinder av taushetsplikt innhente fra Folkeregisteret opplysninger som er nødvendige for innkrevingen.

18. I lov 20. juni 2014 nr. 42 om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp gjøres følgende endringer:

§ 18 annet ledd første punktum skal lyde:

Når det er nødvendig for å gi innsyn, kan den databehandlingsansvarlige innhente personopplysninger fra *Folkeregisteret*.

§ 21 skal lyde:

§ 21 *Personopplysninger fra Folkeregisteret*

Den databehandlingsansvarlige kan innhente personopplysninger fra *Folkeregisteret* når dette er nødvendig for å oppfylle den databehandlingsansvarliges plikter etter loven. Dette gjelder uten hensyn til om opplysningene er underlagt taushetsplikt etter folkeregisterloven.

19. I lov 20. juni 2014 nr. 43 om helseregistre og behandling av helseopplysninger gjøres følgende endringer:

§ 14 skal lyde:

§ 14 *Opplysninger fra Folkeregisteret*

Databehandlingsansvarlige kan innhente personopplysninger de har tillatelse til å behandle etter §§ 8 til 12, fra *Folkeregisteret*.

§ 19 første ledd tredje punktum skal lyde:

Kongen i statsråd kan bestemme at opplysningene i disse registrene også skal kunne sammenstilles med opplysninger i *Folkeregisteret* eller andre registre.

§ 24 tredje ledd første punktum skal lyde:

Når det er nødvendig for å vurdere innsyn, kan den databehandlingsansvarlige innhente personopplysninger fra *Folkeregisteret*.

20. I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endring:

§ 16-2 nytt femte ledd skal lyde:

(5) *Et finansforetak kan begjære utlevert fra Folkeregisteret opplysning om ektefelle, barn og foreldre. Folkeregistermyndigheten kan, uten hinder av taushetsplikt, utlevere opplysningen når det er nødvendig for utførelsen av oppgaver etter denne lov.*

Nåværende femte ledd blir nytt sjettede ledd.

21. I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjøres følgende endring:

§ 10-5 annet ledd bokstav h og ny bokstav i skal lyde:

- h) *tollmyndighetene gi opplysninger om vareførselen til og fra landet av betydning for skattemyndighetenes fastsetting av skatt ved innførsel*
- i) *folkeregistermyndigheten etter krav fra skattemyndighetene gi opplysninger som er nødvendige for skattemyndighetenes fastsetting av skatt.*

Oslo, i finanskomiteen, den 15. november 2016

Hans Olav Syversen

leder

Tore Hagebakken

ordfører

